

Lunds Universitet

Institutionen för kommunikation och medier

Journalistik

Handledare: Fredrik Edin

Termin: HT 2021

2022-01-13

Nellie Skute

Kurs: JOUK10

LUNDS
UNIVERSITET

En verklighetsberättelse

*En kvantitativ innehållsanalys av representationen mellan kvinnor och män i
journaliststudenters examinerande reportage*

Jag vill tacka min partner och vän Per för ditt tålamod under de många, långa timmar jag tillbringat vid ditt köksbord och för att du varit mitt bollplank.

Din stöttning har varit ovärderlig – minst sagt avgörande.

Abstract

A multitude of academic studies show that women have been, and still are underrepresented in journalistic products. A global study from 2020 covering the news content in 116 countries showed that women constituted only 25 percent of persons occurring in the content. The number for Sweden was 38 percent. Other studies show similar results.

This study aims to shed light on the gender aspects of the Journalism programme at Lund University. By analysing the final examining journalistic texts, articles in long form, the students at the programme (at two consecutive course offerings) wrote, women's/men's representation and in which roles they occurred in were examined. The results showed similarities to previous research. Overall, women constituted 40.7 percent of the persons occurring in the articles. When they occurred they more often than men did it in the role of a minor character. As for when men occurred, they more often did it in the role of a mentioned celebrity. The other roles; main character, explaining actor and expert were equally distributed for women/men. However, since men generally are overrepresented they were more frequent in these roles as well.

When looking at the two different course offerings the results showed a significant variation. For 2020 women constituted 36,2 percent of the occurring persons but for 2021 this number was 47.4 percent.

A large majority, more than 70 percent, of the students were women. For 2020 women were roughly 60 percent of the students and for 2021 women constituted 80 percent of the students. The studied articles were divided into genres and worth noting is that all articles in the genre health/care were authored by women.

The results from the quantitative content study were analyzed and discussed based on previous research, the course textbooks and Raewyn Connells gender theory.

Keywords: Journalism Studies, Lund University, Gender representation

1 Innehållsförteckning

1 Innehållsförteckning	4
2 Inledning och problemformulering	1
2.1 Inledning	1
2.2 Syfte och frågeställning	3
2.3 Avgränsningar	4
3 Bakgrund	5
3.1 En fot in i journalistiken	5
3.2 En fiktiv tidning under lupp	6
3.3 Reportaget – en process	8
4 Tidigare forskning	8
4.1 En journalistisk taktik	8
4.2 Medieutbudet - inte för alla	9
5 Teori	12
5.1 Att skriva en verklighetsberättelse	12
5.2 Genus - en relationsfråga	14
5.3 Journalistiken som aktör och arena	15
5.4 Teoretiska tillämpningar	16
6 Metod och material	17
6.1 Kvantitativ innehållsanalys	17
6.2 Kodschema och variabler	18
6.3 Valt material	19
6.4 Genomförande	20
6.5 Metodkritik	21
7 Resultat	22
7.1 Kvinnor är underrepresenterade	22
7.2 Kvinnor tar oftare mindre plats	23
7.3 Kvinnliga skribenter dominerar	26
7.4 Sammanfattning	28
8 Analys	28
8.1 En journalistisk (re)produktion	28
8.2 Det spelar roll	31
8.3 Hur skiljer det sig inte?	33
9 Slutsats och diskussion	35
9.1 Många bäckar små	35
9.2 Förslag till vidare forskning	36

10 Källförteckning	37
10.1 Litteratur	37
Bilagor	40
Bilaga 1 - Kodschema	40
Bilaga 2 - Genreindelning	41
Bilaga 3 - Rollindelning	43
Bilaga 4 - Resultat av granskningen av Jolubladet	44
Bilaga 5 - Resultat av den kvantitativa innehållsanalysen	45
Bilaga 6 - Kursbeskrivning Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt	46
Bilaga 7 - Uppgiftsbeskrivningen Övning C: Genreövning - genus, politik och makt	48
Bilaga 8 - Instruktion Kursreflektion Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt	49
Bilaga 9 - Kursreflektion från Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt	50
Bilaga 10 - Instruktioner till Jolubladet under delkursen Redaktionellt arbete	51
Bilaga 11 - Instruktioner för reportaget under delkursen Reportage	53
Bilaga 12 - Litteraturlista för delkursen Reportage under termin 3	57

2 Inledning och problemformulering

*Att medierna bevakar världen är naturligtvis en megaloman lögn. Det ingår i den berättelse om journalistyrket som medievärlden tillhandahåller för att inge oss journalister falskt självförtroende.*¹

2.1 Inledning

Vår syn på omvärlden formas av det vi får – eller inte får – ta del av i medier. Vi tilldelas verklighetsberättelser. I det journalistiska varandet ligger makten att kunna reglera vad som sägs, av vem och i vilket sammanhang. I sambandet mellan vad som får utrymme i medier och vad vi människor diskuterar sinsemellan genomsyrar medier våra vardagliga sociala liv.²

När personer förekommer i journalistiskt material tillskrivs de olika roller. Ofta framställs individer från förutfattade meningar och stereotypa bilder som följer eller avviker från en norm.³ Representationer i medier påverkar på så vis hur vi uppfattas både av andra och av oss själva, men också hur vi ser på olika roller i en demokrati.⁴ *Hur* medier representerar – gestaltar, skildrar, framställer, presenterar – oss individer och grupper i samhället kan således vara avgörande i formandet av vår världsbild.⁵

Representation hänger samman med *om* och *hur* vi identifierar oss med något. Kerstin Engström beskriver det som ”något som står för något annat” och menar vidare att de bilder representationen skapar aldrig kan vara en spegling av det representerade.⁶ Medieforskaren Gunilla Jarlbro skriver om medierepresentationens roll i vårt vardagliga liv och menar att den utgör en viktig del av den totala samhällliga kontexten som vi ingår i och bidrar vidare till att – och hur – vi skapar vår medborgaridentitet.⁷ Representation i media kan således vara en nyckel när det kommer till att känna sig inkluderad i samhället. Därav även en del i ledet när en enskild individ eller grupp exkluderas.⁸

---

¹ Maria-Pia Boëthius, *Mediernas svarta bok* (Falun. Ordfront, 2001), s.120

² Kerstin Engström, *Genus & genrer – forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress* (Umeå: Umeå Universitet, 2008), s. 40.

³ Linda Fagerström & Maria Nilson, *Genus, medier och masskultur* (Malmö. Gleerups, 2008), s.30.

⁴ *ibid.*, s.25

⁵ Engström., s.41

⁶ Engström, s. 13f

⁷ Gunilla Jarlbro, *Genusmedveten journalistik* (Lund: Studentlitteratur, 2013), s. 43

⁸ Mia-Marie Hammarlin & Gunilla Jarlbro, *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* (Lund: Studentlitteratur, 2014), s. 10

Att kvinnor länge varit underrepresenterade i media är inget nytt. Under 1970- och 1980-talen var en vanlig uppfattning att det var avsaknaden av kvinnliga reportrar som låg till grund för underrepresentationen. Och lösningen verkade således enkel: fler kvinnliga reportrar. Men aktuella siffror visar att ungefär hälften av de verksamma inom journalistyrket *är kvinnor*, något som syns såväl i Sverige som i många andra västerländska medier.⁹ Men trots detta är kvinnor alltså underrepresenterade i det journalistiska innehållet. Den svenska rapporten *Räkna med Kvinnor 2020* visar att kvinnor nationellt syntes i 38 procent av de traditionella nyhetsinnehållen 2020. Globalt utgjorde kvinnor endast en fjärdedel av nyhetsflödet samma år.¹⁰

Journalisters och mediebolags val och metoder är högst delaktiga i vilka röster och utsagor om verkligheten som får höras. I den journalistiska kontexten rekonstrueras intervjupersoner och deras utsagor genom en lång rad val. I överföringen till en journalistisk produkt filas, vinklas, kapas berättelser från helheter till delar.¹¹ Det journalistiska skapandet – som att lägga pussel. Journalisten, de journalistiska miljöerna och det journalistiska arbetssättet är alltså alla viktiga faktorer som spelar in i skapandet av journalistiskt material. En sådan miljö som har stor betydelse för morgondagens journalistik är dagens journalistutbildningar. De utgör en avgörande roll i hur framtidens journalister skolas. De utbildar och bedömer studenter och deras material – och vägleder således in i den journalistiska världen.

Hösten 2019 började jag kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet. Mina förväntningar var höga. Och viljan stark. Äntligen skulle jag få kött på benen för att kunna verka i det journalistiska fältet! Det var så många berättelser, så många röster, som jag upplevde ohörda. Men redan under första terminen upplevde jag att något skavde. Jag saknade ett integrerat genus- och mångfaldsperspektiv. Till följd av detta bestämde jag mig för att granska representationen mellan kvinnor och män i den fiktiva tidning som jag och mina klasskamrater framställde som en del i kursen *Redaktionellt arbete* våren 2020.¹² Min undersökning visade en tydlig underrepresentation av kvinnor i vårt egenproducerade journalistiska material. Men vad skulle jag göra av detta?

---

⁹ Hammarlin & Jarlbro, s. 45

¹⁰ Maria Edström & Josefine Jacobsson, *Räkna med kvinnor - Global Media Monitoring Project 2020 - Nationell rapport Sverige* (Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, 2021), s. 20. Tillgänglig: <https://www.gu.se/sites/default/files/2021-07/Rakna-med-kvinnor-2020.pdf> (hämtad 2022-01-05)

¹¹ Engström, s. 9

¹² JOUA12, Journalistik, fortsättningskurs, 30 högskolepoäng, Lunds universitet, Institutionen för kommunikation och medier, s. 02. Tillgänglig: <https://kursplaner.lu.se/pdf/kurs/sv/JOUA12> (hämtad 2022-01-05)

Sara Ahmed beskriver det arbete och engagemang som hon själv bedrivit i försök och med syfte att förändra universiteten.¹³ Hon reflekterar över hur olika institutioner, däribland universitet, ofta använder sig av formuleringar om *mångfald* och *jämlikhet* för att beskriva sina uppdrag och hur detta nödvändigtvis inte innebär att dessa miljöer präglas av mångfald och jämlikhet.¹⁴ Hon noterar en klyfta mellan den levda verkligheten och det symboliska åtagandet och menar vidare att jämlikhet och mångfald i själva verket kan användas som masker för att skapa en bild av att förändring sker utan att det faktiskt gör det.¹⁵ Jag upplevde något liknande under journalistutbildningens gång. En del mångfalds- och genusföreläsningar förekom och vikten av en bred, jämlik och rättvis representation i medier belystes i kurslitteraturen.¹⁶ Men hur skulle vi arbeta för att uppnå detta? Jag saknade genusmedvetna och representationskreativa journalistiska verktyg.

Journalistiska publikationer är ofta föremål för granskning. Men bakom de finns en lång rad aktörer, beslutsprocesser och omständigheter som ligger till grund för den slutgiltiga produkten. Jag menar att de journalistiska verk som produceras *under en journalistutbildning* är minst lika intressanta föremål för granskning.

Med utgångspunkt i mina egna upplevelser under utbildningen, och till bakgrund av att kvinnor är underrepresenterade i journalistiskt material, kommer jag i denna uppsats agera innehållsanalytiker och med hjälp av en kvantitativ innehållsanalys undersöka representationen mellan kvinnor och män i de examinerande reportaget som utgör den journalistiska slutprodukten på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet.

2.2 Syfte och frågeställning

Min studie avser belysa journalistutbildningen vid Lunds universitet utifrån ett genusperspektiv. Mitt syfte är att undersöka representationen mellan kvinnor och män i de reportage som utgjorde examinationen i *Reportagekursen*, sista terminen på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet (se bilaga 11). Jag har valt att granska reportage från två givna kurstillfällen – hösten 2020 och 2021. Min undersökning är relevant då jag anser det centralt att morgondagens journalister lär sig att praktisera ett genus- och representationsmedvetet journalistiskt arbetssätt. Detta för att producera material därefter.

---

¹³ Sara Ahmed, *Att leva feministiskt* (Hägersten: TankeKraft förlag, 2017), s.105.

¹⁴ *ibid.*

¹⁵ *ibid.*

¹⁶ Hammarlin & Jarlbro, s. 31.

Jag ämnar få en inblick i hur väl studenterna bedrivit könsrepresentativ journalistik vid de två givna kurstillfällena. Som nämnt i inledningen tillskrivs individer och grupper olika roller när de förekommer i medier.¹⁷ De framställs med olika syften för det producerade materialet. Därför är det av största vikt att inte uteslutande titta på fördelningen i siffror utan även studera *hur* – i vilka roller – kvinnor respektive män framställs och kommer till tals.¹⁸ Jag ämnar besvara följande frågeställningar:

- Hur ser representationen mellan kvinnor och män ut i de examinerande reportage som studenterna på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet producerat under *Reportagekursen* vid två kurstillfällen – hösten 2020 hösten 2021?
  - I vilken utsträckning förekommer och uttalar sig kvinnor respektive män i reportagen?
  - I vilka roller förekommer och uttalar sig kvinnor respektive män i reportagen?
  - Hur skiljer sig resultaten åt i reportagen från de olika kurstillfällena?

2.3 Avgränsningar

Då jag syftar till att få en överblick av hur representationen mellan män och kvinnor ser ut i det valda materialet har jag valt att använda mig av en kvantitativ innehållsanalys.¹⁹ Jag har valt att räkna samtliga förekommande personer i texterna utifrån de binära könskategorierna *män* och *kvinnor*. Jag är medveten om att jag genom denna avgränsning inte tar hänsyn till andra möjliga könsbeskrivningar och därigenom exkluderar dessa. I den kodning som ligger till grund för rapporten *Rättvisaren 2018* utgick könsindelning från de pronomen som används i texten, känd information om personen och dess förnamn.²⁰ Jag har använt mig av samma princip och då det aldrig förekommit något annat pronomen än “han” och “hon” – något som kan lyftas som ett problem i sig – ser min undersökning endast till representationen mellan *män* och *kvinnor*. Det är i det avseendet ordet *könsrepresentation* används i denna uppsats.

---

¹⁷ Fagerström & Nilson, s.30.

¹⁸ *ibid.*

¹⁹ Nilsson, s. 124ff.

²⁰ Rättviseförmedlingen, *Rättvisaren 2018 - Del 2 - Vilka får komma till tals i svenska nyhetsmedier?*, 2020, s. 22. Tillgänglig: [Rattvisaren2018del2-1.pdf \(rattviseformedlingen.se\)](https://www.rattvisare.se/medlemsomradet/2018del2-1.pdf) (hämtad 2021-01-05)

3 Bakgrund

I detta avsnitt ämnar jag ge en inblick i utbildningen på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet. Detta för att sätta in mina specifika frågeställningar inom problemområdet i sin rätta kontext. Jag kommer presentera några aspekter av undervisningen som framgår i utbildningsplanen samt nämna viktiga journalistiska begrepp som varit centrala i kurslitteraturen som jag anser intressanta i förhållande till mitt undersökta material. Jag kommer därefter delge en detaljerad redogörelse för den undersökning jag genomförde under mina studier på journalistutbildningen våren 2020.

3.1 En fot in i journalistiken

Hösten 2019. Ny på journalistutbildningen. Upprymd. Taggad. Vi började första terminen med kursen *Introduktion till journalistiken* där fokus låg på journalistiska arbetsmetoder och nyhetsjournalistik samt att sätta yrket i en historisk kontext.²¹ Kursen utgjorde en första grund att stå på inom den journalistiska nyhetsvärlden. Vi lärde oss om vikten av att *vinkla* – som ett journalistiskt fundament.²² Vi introducerades till att sträva efter att bedriva journalistik utifrån objektiva ideal som saklighet och opartiskhet.²³ Under andra delkursen *Journalistikens genrer* på praktiskt journalistiskt skrivande utifrån olika genrer. Olika berättartekniker, uttrycksformer och stilgrepp utforskades.²⁴ Under delkurs tre *Lagar etik och offentlighetsprincip* lärde vi oss om journalistiska metoder i införskaffandet av material.²⁵ I praktiska övningar tillämpades medieetiska utgångspunkter.²⁶ Vi introducerades till publicitetsreglerna som ett frivilligt etiskt ramverk och komplement till tryck- och yttrandefrihetslagen.²⁷ I fokus ligger allmänhetens förtroende för medier där “korrekt” och “allsidig” nyhetsförmedling är avgörande.²⁸ I kurslitteraturen presenteras även de yrkesregler som medlemmar i journalistförbundet förbinder sig till att följa, som syftar till att bevara allmänhetens tilltro till medier med utgångspunkt i ett självkritiskt journalistiskt

---

²¹ JOUA00, Journalistik: Grundkurs, 30 högskolepoäng, Lunds universitet: Institutionen för kommunikation och medier, s. 02. Tillgänglig: <https://kursplaner.lu.se/pdf/kurs/sv/JOUA00> (hämtad 2022-01-05)

²² Martin Schori, *Online Only: Allt du behöver veta för att bli morgondagens journalist* (Stockholm: Carlsson, 2016), s. 71.

²³ Björn Häger, *Reporter: en grundbok i journalistik*, 2. Uppl (Lund: Studentlitteratur, 2014), s. 201.

²⁴ JOUA00, s. 2.

²⁵ Ylfa Norén Bretzer, *Sveriges politiska system*, 3. Uppl (Lund: Studentlitteratur, 2017), s. 236f.

²⁶ JOUA00, s. 2.

²⁷ Journalistförbundet. Publicitetsregler. 2021

<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-press-radio-och-tv/publicitetsregler> (Hämtad 27-12-2021)

²⁸ Nils Funcke, *Att publicera: etik och juridik för journalister och publicister*, 2. Uppl (Lund: Studentlitteratur, 2019), s. 338.

förhållningssätt. De fungerar kort och gott som en beskrivning av hur journalister bör bete sig.²⁹ Under delkurs 4 *Demokrati, politik och mediemakt* beskrivs fokus ligga på hur massmedier påverkar samhället och hur förändringar i medielandskapet kan påverka demokrati och mångfald (se bilaga 6). I kurslitteraturen beskrivs medierna som en integrerande mötesplats och arena som tillgänglig- och begripliggör olika samhällsfrågor.³⁰ Representation i nyhets- och samhällsjournalistiken lyfts som viktig för demokratin, för alla medborgares rätt att ta plats i det offentliga samtalet.³¹ Men hur skulle detta överföras från teori till praktik och tillämpas i en journalistisk kontext? Jag upplevde en brist i de övningar som skulle öppna upp för genusmedvetenhet representationstänk. I *kursreflektionen* för delkurs fyra framgår mina intryck av den övning som ämnade täcka genusperspektivet var otillräcklig (se bilaga 7-9). Detta var det sista jag lämnade in första terminen på programmet då den mer praktiskt inriktade fortsättningskursen skulle ta vid.³²

3.2 En fiktiv tidning under lupp

Våren 2020 valde jag att granska Jolubladet – den tidning min klass producerade som en del av kursen *Redaktionellt arbete*.³³ Den utgjorde en övning i att faktiskt praktisera och bedriva journalistik och producera olika typer av journalistiskt material under redaktionslika förhållanden.³⁴ Under en tvåveckorsperiod utgjorde vi en fiktiv nyhetsredaktion där vi ingick i olika redaktionella grupper med fokus på olika genrer – inrikes, utrikes, kultur, sport och lokalt. De redaktionella grupperna skulle dagligen upprätthålla ett jämnt nyhetsflöde på en gemensam webbsajt samt vid varje dags slut sammanställt – och ”tryckt” – en e-tidningsupplaga (se bilaga 10). Under perioden sammanställdes totalt tio upplagor. Dessa utgjorde grunden för min granskning. Jag valde att begränsa min undersökning till innehållet i e-tidningarna då materialet på webbsajten var för omfattande och då den ”tryckta” upplagan med säkerhet innehöll texter inom varje genre.

---

²⁹ Häger, s. 357f.(2014)

³⁰ *ibid.*, s. 8.

³¹ Hammarlin & Jarlbro, s. 31.

³² HGJOL, Kandidatprogram i journalistik, 90 högskolepoäng, Lunds universitet: Institutionen för kommunikation och medier, Tillgänglig:

<https://lubas-uplan.lu.se/utbildningsplaner/pdf/id/b1d141e7-90e6-46c5-a501-52cc11cc5d1b?lang=swe> (hämtad 2022-01-05)

³³ JOUA12, s. 02

³⁴ *ibid.*

Jag valde att titta på hur representationen för män och kvinnor såg ut och för att få en något mer nyanserad bild av valde jag att kategorisera in alla som förekom i tidningen i tre kategorier: *expert*, *aktör* och *omnämnd*. *Experter* utgjorde en sakkunnig, trovärdig, oberoende röst. *Aktörer* utgjorde alla andra som på något sätt uttalade sig med egna ord som inte var expert. Inom kategorin *Omnämnda* räknade jag samtliga som förekom med namn men som inte uttalat sig – kända personer, politiker, artister, filosofer eller idrottare.

Mina resultat visade en tydlig överrepresentation av män (se *Tabell 1* nedan). Den totala representationen – alla experter, aktörer och omnämnda för hela perioden – gav 470 personer. Av dessa var 39 procent kvinnor och resterande 61 procent män. Sett till *experter* var 30 procent av alla inom kategorin kvinnor. Gällande samtliga inom kategorin *aktörer* var 48 procent kvinnor. Av alla kvinnor agerade omkring 30 procent som aktör. Av samtliga män utgjorde knappt 20 procent en aktör. Kvinnor utgjorde 38 procent av samtliga inom kategorin *omnämnda*. Resultaten visade även att det var vanligare att kvinnor utgjorde en aktörsroll än män, att män oftare utgjorde en expert och att kvinnor och män nämndes utan att uttala sig i ungefär samma utsträckning i (sett till förhållandet mellan samtliga inom respektive könskategori och antal inom varje enskild rollkategori).

Roll	Kön		Totalt
	Man	Kvinna	
Omtalad	188	114	302
Aktör	56	52	108
Expert	42	18	60
Totalt	286	184	470

Tabell 1. Könsfördelningen av samtliga förekommande personer i Jolubladet

Sammantaget för hela *Jolubladet* var kvinnor underrepresenterade i det journalistiska materialet. Med detta som bakgrund såg jag en anledning att vidare granska journalistiskt material som produceras av journaliststudenter. Min tidigare genomförda studie motiverar således mina frågeställningar och syftet med uppsatsen: att analysera journaliststudenters examinerande material ur ett könsrepresentativt perspektiv. Det material som låg till grund för min tidigare granskning var inte examinerande i sig utan producerades i övnings syfte. Det material som ligger till grund för denna uppsats – som producerats under *Reportagekursen* – är däremot examinerande och därför än mer intressant att närmare undersöka (se bilaga 11).

3.3 Reportaget – en process

Reportagekursen, första delkursen på sista terminen på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet.³⁵ Det är dags för studenternas sista journalistiska text i utbildningen att ta form, innan arbetet med kandidatuppsatsen ska påbörjas. Delkursens syfte var att producera fördjupande journalistik i form av ett reportage utifrån de journalistiska metoder och uttryckssätt som delgivits under programmets första två terminer. I uppgiftsbeskrivningen finns förhållningspunkter och krav för att bli godkänd i kursen. Hela arbetsprocessen som föregår det inlämnade reportaget räknas in i examinationen och ett godkänt resultat förutsätter att eleven varit aktiv under kursens första introduktionsvecka och deltagit aktivt i minst två seminarier, kontinuerligt lämnat in en arbetsplanering samt deltagit under ett slutseminarium. Det färdigställda reportaget bedöms alltså genom hela den arbetsprocess som lett fram till slutprodukten. Studenterna förväntas använda sig av de journalistiska verktyg som de tagit del av under utbildningen och tillämpa ett pressetiskt förhållningssätt. Genom hela arbetsprocessen – från idé till färdigt reportage – prövas studenterna i teori och praktik utifrån det journalistiska ramverk som ligger till grund för utbildningen. Således kan det examinerande reportaget ses som den journalistiska slutprodukten på utbildningen (se bilaga 11).

4 Tidigare forskning

I detta avsnitt ämnar jag göra en mer ingående redogörelse av en bakgrunds- och nulägesbeskrivning som är relevant i förhållande till mitt problemområde genom att presentera relevant tidigare forskning. Resultaten kommer att integreras i min analys för att på olika sätt relatera till min undersökning. Jag redogör även kort för vad min studie kan bidra till inom forskningsfältet.

4.1 En journalistisk taktik

Enligt Gunilla Jarlbro är det svårt att förändra det journalistiska innehållet på en mansdominerad arbetsplats.³⁶ En rad studier har undersökt hur kvinnor inom journalistyrket upplevt arbetet på en redaktion. I studien *Fly eller fåkta. Kvinnliga journalisters överlevnadsstrategier* har Margareta Melin-Higgins undersökt hur kvinnliga journalister gått

³⁵ JOUK10, Journalistik: Kandidatkurs, 30 högskolepoäng, Lunds universitet: Institutionen för kommunikation och medier, Tillgänglig: <https://kursplaner.lu.se/pdf/kurs/sv/JOUK10> (hämtad 2022-01-05)

³⁶ Jarlbro, s. 80.

till väga för att navigera i brittiska mansdominerade redaktionella miljöer.³⁷ Hon beskriver fyra utmärkande strategier. En taktik var att utmana den “naturliga” könsordningen genom att infiltrera och anamma den dominanta kulturen. Genom att *bli en av grabbarna* – genom att efterlikna männen i bland annat klädval, språk, attityder samt val av nyhetsämnen – accepteras av de manliga kollegorna.³⁸ Detta var en lyckad strategi – sett ur ett karriärsperspektiv. En annan strategi var att *bli en av tjejerna*. Detta gick ut på att motarbeta kvinnliga journalisters underordnade position genom att slåss för en statushöjning av “mjuka” ämnen och nyheter som ofta tilldelas och bevakas av kvinnor. Detta ansågs många gånger utgöra ett hot mot den dominerande kulturen och motarbetades därav kraftigt.³⁹ En tredje strategi var istället att acceptera underordningen, *spela på sin kvinnlighet*, ta sig an rollen som “kvinnlig” journalist och sina tilldelade uppgifter. Detta var en strategi som i långt större utsträckning än föregående var framgångsrik. Den innebar även ett förhållandevis ostört arbete.⁴⁰ Den fjärde kategorin – *fly redaktionerna* – var helt enkelt att journalisterna helt lämnade de redaktionella miljöerna. I vissa fall lämnade de det journalistiska fältet helt.⁴¹

4.2 Medieutbudet - inte för alla

Många studier har undersökt könsrepresentation på olika sätt genom tiderna. I en studie undersöker Monica Persson Löfgren representationen mellan kvinnor och män i SVTs nyhetsrapportering under en 45-årsperiod.⁴² Studien var en del av forskningsprojektet *Kvinnorna i journalistkulturen* vars ambitioner var att kombinera analyser av dels den redaktionella miljön/kulturen och dels det journalistiska utbudet inom ett och samma medium och ämne.⁴³ Löfgrens undersökning ämnade specifikt titta på relationen mellan reporterns kön och nyhetsinslagens ämnen samt reporterns kön och källornas kön. Hon syftade även till att undersöka hur andelen kvinnliga nyhetsproducenter förändrats över tid. Utgångspunkten var att se om en ökad andel kvinnor inom yrket bidrar till dels en ökad andel kvinnor i det journalistiska utbudet dels en förändring i vilka ämnen som togs upp.⁴⁴

³⁷ Margareta Melin-Higgins, ”Fly eller fåta. Kvinnliga journalisters överlevnadstaktiker”, *Kvinnovetenskaplig tidsskrift*, vol. 2, 2003, s. 53.

³⁸ *ibid.*, s.61.

³⁹ *ibid.*, s.59.

⁴⁰ *ibid.*, s. 60.

⁴¹ *ibid.*, s.63.

⁴² Monica Löfgren Nilsson, *Kvinnor, män och nyheter i televisionen. En innehållsstudie av ämnen och källor under 45 år*, Arbetsrapport nr 62 (Göteborg: Göteborgs universitet, 2007), s. 5. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/40127/1/gupea_2077_40127_1.pdf?fbclid=IwAR2Xs3zZzNIG_L83sDBPwO2mpplXkAQcbs192LNy2pxtAEjR8-9GMmfM034 (hämtad 2022-01-05)

⁴³ *ibid.*, s. 4.

⁴⁴ *ibid.*

Resultaten visar en tydlig underrepresentation av kvinnor i svenska nyhetsmedier under alla undersökta år.⁴⁵ Hon studerar bland annat andelen kvinnliga intervjupersoner inom olika aktörskategorier under fyra tidsperioder mellan 1958 till 2003. Studien visar att kvinnor så sent som under perioden 2000 till 2003 endast utgjorde en fjärdedel av samtliga förekommande intervjupersoner. Endast 12 procent som agerade expert var kvinnor under samma period.⁴⁶ En annan studie som bekräftar bilden av kvinnors underrepresentation i medier är Maria Edströms granskning av andelen kvinnliga och manliga källor i en mängd svenska nyhetskanaler åren 2007 och 2014, som pekar på en tydlig mansdominans bland källorna inom samtliga roller vid båda granskningstillfällena.⁴⁷

Rapporten *Rättvisaren* ges ut årligen av Rättviseförmedlingen med syfte att presentera statistik om representation i svenska nyhetsmedier, bland annat vad gäller könsfördelning.⁴⁸ 2018 års rapport är utförd genom granskning av 2475 slumpmässigt utvalda artiklar på de största nyhetssajterna i Sverige. Studien är genomförd genom kodning som fångar upp och behandlar olika genrer (utrikes, inrikes, politik, ekonomi, sport och kultur/nöje) samt rollkategorier (civilperson, yrkesperson, talesperson, expertperson).⁴⁹ Undersökningen visar att av samtliga som uttalat sig i de granskade artiklarna var omkring 32 procent kvinnor och gällande rollfördelningen var kvinnor underrepresenterade i samtliga kategorier.⁵⁰ Bland de som uttalar sig som experter var ca 27 procent kvinnor. Talespersonerna utgjordes av omkring 29 procent kvinnor. Inom kategorin civilpersoner var det mer jämställt: ca 46 procent kvinnor. De som uttalade sig som yrkespersoner utgjordes av 33 procent kvinnor.⁵¹

En annan studie som bekräftar en bestående underrepresentation av kvinnor i media är Rapporten *Räkna med kvinnor 2020* som baseras på den globala studien *Global Media Monitoring Project* (GMMP) – ett internationellt forskningsprojekt som studerar kvinnors representation i medier över tid.⁵² Enligt 2020 års rapport utgjorde kvinnor samma år endast en fjärdedel i det globala nyhetsflödet. Dock visar den en ökning av kvinnor i nyhetsflödet i

---

⁴⁵ *ibid.*, s.16.

⁴⁶ *ibid.* s. 17.

⁴⁷ Maria Edström, "Könsmärkta nyheter av jämställd journalistkår", *Journalistik i förändring: Om Mediestudiers innehållsanalys 2007 och 2014*, red Lars Truedson (Stockholm: Institutet för mediestudier, 2016), s.47.

⁴⁸ Rättviseförmedlingen, s. 4

⁴⁹ Rättviseförmedlingen, s. 22

⁵⁰ Rättviseförmedlingen, s. 4.

⁵¹ Rättviseförmedlingen, s. 9.

⁵² Edström & Jacobsson, s. 7

samtliga nordiska länder.⁵³ Den första GMMP-undersökningen genomfördes 1995 och gav upphov till rapporten *Who makes the news?* som fick stort inflytande under FN:s kvinnokonferens samma år där en global handlingsplanen för jämställdhet skapades – Pekingplattformen.⁵⁴ En av tolv fokuspunkter var “Kvinnor och medier” under vilka de länder som undertecknade ålade sig att verka för att 1) öka kvinnors tillgång till och deltagande i massmedier och nya kommunikationsteknologier och 2) att främja balanserade och icke-stereotypa framställningar av kvinnor i medier. GMMP har sedan 1995 genomförts vart femte år under en bestämd dag då samtliga medverkande länder granskar respektive lands nyhetsflöde utifrån ett gemensamt kodschema, alltså har de genomfört studien utifrån samma manual och tillvägagångssätt. Studien ger en överskådlig och tydlig bild av det globala nyhetsflödet. År 1995 utgjorde kvinnor endast 17 procent av det undersökta nyhetsinnehållet i de deltagande 71 länderna. 2020 deltog 116 länder och andelen kvinnor i det globala nyhetsflödet hade ökat till 25 procent.⁵⁵ I Sverige hade andelen kvinnor ökat från 31 procent 2015 till 38 procent 2020 inom traditionella nyhetsmedier – press, radio och tv. I det digitala nyhetsflödet var däremot siffran oförändrad (34 procent).⁵⁶ Studien visar att kvinnor nationellt utgjorde en stor andel presentatörer – 77 procent. Men inom kategorin experter var bara 21 procent kvinnor.⁵⁷

Tillsammans visar studierna på en bredd inom forskningsområdet. Mycket forskning har bedrivits för att undersöka könsrepresentation i journalistiskt innehåll i olika medier (rörlig bild, radio, nyhetssajter och tryckt press), på olika platser över tid. Annan forskning har försökt närma sig vad som kan ligga bakom en ihållande underrepresentation av kvinnor i medier genom att undersöka aspekter i de redaktionella miljöerna och inom den journalistiska kulturen. Föremål för granskning är således oftast det som berör den producerande journalistiken: publicerat material av verksamma “färdiga” journalister inom olika publicerande kontexter i fältet. Att stora delar av representationsforskning bedrivits i den publicerande nyhetsvärlden är naturligtvis rimligt med tanke på att det är där representation kan ha betydelse och verka. Men jag vill nu rikta blickarna åt ett helt annat håll. Jag tror att det är viktigt att även se till den journalistiska utbildningskontexten. Det är där morgondagens journalister skolas och där jag tror att mönster av underrepresentation både skapas och kan

---

⁵³ *ibid.*, 6-11

⁵⁴ *ibid.* 11

⁵⁵ *ibid.*

⁵⁶ *ibid.*, s. 6-11.

⁵⁷ *ibid.*, s. 11.

brytas. Genom att undersöka hur representationen ser ut i material som den *ofärdiga journalisten* producerar *under lärandeprocessen* kan min studie bidra med kunskap inom forskningsfältet kring journalistik i utbildningspraxis.

5 Teori

Jag kommer i detta avsnitt presentera de teoretiska ramverk som ligger till grund för min analys. Huvudsakligen används Raewyn Connells genusteori som teoretiskt verktyg. Jag integrerar även kurslitteratur från journalistutbildningen vid Lunds universitet som teori. Enligt 1 kap. 2 § i högskolelagen (SFS 1992:1434) står det “Staten ska som huvudman anordna högskolor för utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet”. Kurslitteraturen kan således ses som beprövad erfarenhet och är därmed legitim att använda.

5.1 Att skriva en verklighetsberättelse

På framsidan av kursboken *Online Only* står i fetstil “allt du behöver veta för att bli morgondagens journalist”.⁵⁸ I boken beskrivs nyhetsjournalistiken utgångspunkt: nyhetsvärderingen. Vad utgör en nyhet? Snackisar, kändisar och offentliga personer beskrivs ha stort nyhetsvärde. Likaså oväntade händelser, kontroversiella nyheter, konflikter och fängande bildmaterial. Nyheterna ska vara nya, egna och gärna enkla: “[J]ournalister väljer ofta att spetsa till och förenkla dem.”⁵⁹ I koppling till nyhetsvärdering tar Schori upp en vanlig uppfattning om att det finns en koppling mellan skribentens kön och vilka ämnen som värderas ha högt nyhetsvärde. Uppfattningen bygger på att kvinnor i större utsträckning än män tenderar att värdera “mjuka” ämnen högre – frågor som rör skola, vård och barnomsorg. Männerna värderar, enligt samma uppfattning, “hårda” ämnen högre – utrikespolitik, ekonomi och sport.⁶⁰ Enligt Schori är att *vinkla* journalistens viktigaste fokus för att välja, välja bort – sortera – det mest relevanta.⁶¹ I kursboken *Reporter - en grundbok i journalistik* beskrivs en utförlig mall för nyhetsvärdering utifrån *vinkeln* där varje bokstav står för ett kriterium att ta hänsyn till – Vikt, Icke-normalt, Närhet, Konflikt, Elitpersoner, Lättillgängligt och Nytt.⁶² Vad som är av *vikt* utgår från att ju fler läsare som berörs av något, desto större nyhetsvärde

---

⁵⁸ Schori.

⁵⁹ *ibid.*, s. 56.

⁶⁰ *ibid.*, s. 57.

⁶¹ *ibid.*, 71.

⁶² Häger, s. 109.

har det. *Icke-normalt* handlar om att det som är avvikande från det normala har nyhetsvärde. *Närhet* är ett kriterium där nyhetsvärdet avgörs i närhetsförhållandet mellan nyheten och läsaren – i tid, rum och kultur. En *konflikt* är ofta föremål för nyhetsrapportering och beskrivs ha ett stort nyhetsvärde och fångar många läsare. *Elitpersoner* som kriterium grundar sig i allmänhetens intresse för kända personer. *Lättbegripligt* innebär att det som förmedlas i nyheten på ett sätt så att läsaren kan identifiera sig med det beskrivna och ta till sig informationen. *Nytt* står här för att hitta ett nytt sätt att belysa något på. Detta kan man göra genom att hitta en *krok* – något att hänga upp historien på.⁶³ I *Det tidlösa reportaget* av Cecilia Aare beskrivs reportaget “som en viss tids verklighetsberättelser”.⁶⁴ Reportaget innefattar en mer omfattande research och får oftast större utrymme än nyhetsartiklar. Hon beskriver genren som mer krävande av en journalist än nyhetsjournalistiken, men också mer frigörande.⁶⁵ Reportaget bör ha tydliga utgångspunkt som på något sätt fördjupar eller följer upp exempelvis en specifik händelse, plats, ämne eller individ.⁶⁶ När det kommer till reportageskrivande beskriver Häger det cirkulära berättandet som en bra princip att utgå från. Det bygger på att en person eller nyckelhändelse fungerar som en röda tråden genom texten som introduceras direkt i början. Därefter görs några nedslag som fångar in andra perspektiv för att i slutet återknyta till början.⁶⁷ Att välja intervjupersoner beskriver Häger som ett pussel där olika intervjupersoner ska passa i olika roller. Den viktigaste personen för den journalistiska produkten är den som fångar läsaren genom att bidrar med spänning och identifikation – storyns huvudperson.⁶⁸ I kursboken *Källkritik* beskrivs ett journalistiskt urval som en synvinkel utifrån det perspektiv eller den vinkel som journalisten fokuserat på.⁶⁹ Ett urval kan således vara ensidigt utan att vara missvisande.⁷⁰ En regel för om ett urval är skevt är “om ytterligare information hade ändrar helhetsbilden”.⁷¹ Vidare beskrivs medvetet skeva urval som *urvalsförfalskning* men ett skevt urval som gjorts omedvetet beskrivs begreppet *selektiv uppmärksamhet* som syftar till att vi noterar det som ligger i linje med våra värderingar och riskerar således förbigå det som inte stämmer överens med våra förutfattade meningar.⁷² I kursboken *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* av Mia-Maria Hammarlin

---

⁶³ *ibid.*, s. 98-109.

⁶⁴ Cecilia Aare, *Det tidlösa reportaget* (Lund: Studentlitteratur, 2011), s. 19.

⁶⁵ *ibid.*, s. 27.

⁶⁶ *ibid.*, s. 36f.

⁶⁷ Häger., s. 77.

⁶⁸ *ibid.*, s. 200.

⁶⁹ Torsten Thuren, *Källkritik*, 4. Uppl. (Stockholm: Liber AB, 2019), s. 96.

⁷⁰ *ibid.*

⁷¹ *ibid.*, s.97.

⁷² *ibid.*

och Gunilla Jarlbro beskrivs vikten av representation. De framhåller medierepresentation som en viktig del av inkludering i samhällslivet.⁷³ Gunilla Jarlbro skriver i sin bok *Genusmedveten journalistik* att det krävs nya rutiner för att kunna förändra en ojämn representation, rutiner och metoder som möjliggör ett enkelt sätt att kontrollera och räkna egenproducerat material ur ett genusperspektiv.⁷⁴ Litteraturlistan för reportagekursen finns i *Bilagor* (se bilaga 12).

5.2 Genus - en relationsfråga

En vanlig uppfattning om genus innefattar synen på kroppen som en maskin som producerar genuskillnader. Detta grundar sig i tanken om en förmodad naturlig biologisk uppdelning mellan hanar och honor som genererar och motsvarar psykologiska och sociala skillnader mellan män och kvinnor.⁷⁵ Inom den samhällsvetenskapliga forskningen betraktas genus som en social struktur där sociala relationer – inom vilka grupper och individer agerar och skapar olika sociala arrangemang och praktiker – genererar varaktiga mönster. Detta grundar sig i en syn på kroppen som en målarduk på vilken kulturen målar bilder av kvinnlighet och manlighet. Även denna förståelse av genus stöter på patrull enligt Connell som vidare menar att kroppen inte enkelt kan förstås som ett objekt för sociala processer. Kroppen bör istället betraktas som en aktiv deltagare i sociala processer och en medverkande i skapandet och utformandet av reglerna för socialt uppträdande.⁷⁶ Connell menar att kroppen varken kan uteslutas för att förklara uppkomsten av genus eller vara den enda utgångspunkten för hur genus formas. “Kroppar har agens och kroppar är socialt konstruerade. Biologisk och social analys kan inte särskiljas från varandra. Men ingen av dem kan heller reduceras till den andra.”⁷⁷

Connell förklarar den sociala världen som något som hela tiden måste återuppbyggas genom praktik snarare än något som reproduceras där genus bör förstås som ett system av relationer som i en historiska process och kan därför aldrig vara statisk eller kopieras.⁷⁸ Hon beskriver genusarrangemang som uppbyggda av genusrelationer där människor, grupper och organisationer hänger ihop och är uppdelade. Dessa genusarrangemang utgör i sin tur sociala

---

⁷³ Hammarlin & Jarlbro, s. 10.

⁷⁴ Jarlbro, s. 85f.

⁷⁵ Raewyn Connell, *Om genus*, (Göteborg: Daidalos, 2009), s. 23.

⁷⁶ *ibid.*, s.82.

⁷⁷ *ibid.*, s. 95.

⁷⁸ *ibid.*, s.100.

strukturer som erbjuder en rad möjliga handlingar och konsekvenser av handlingar.⁷⁹ “Den strategiska fråga är inte ‘kan genus förändras?’ utan ‘i vilken riktningar håller genus på att förändras?’. Varje situation erbjuder en rad möjliga svar.”Connell menar att praktik på detta formas av social struktur, men att de inte automatiskt avgör hur människor eller grupper agera.⁸⁰

Genusrelationer skapas och återskapas hela tiden i vardagen. Vi skapar vårt eget genus, men vi är inte fria att skapa det hur vi vill. Vår genuspraktik styrs i hög grad av den genusordning som vi befinner oss i. [---] Genusrelationer skapades och fortsätter att skapas, i och med att vi fortsätter att ägna oss åt ‘genusstrukturerade beteenden’. Det existerar alltså ingen motsättning mellan struktur och förändring; de ingår i samma dynamik i vårt sociala liv.

(Connell 2009:104)

5.3 Journalistiken som aktör och arena

I sin doktorsavhandling *Genus & genrer - forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress* har Kerstin Engström undersökt hur svensk dagspress bidrar till att genusdiskurser reproduceras eller förändras när de presenterar forskning inom olika genrer. Engström beskriver journalistik som en utforskande praktik där tolkningar och beskrivningar av verkligheten produceras. Det journalistiska arbetssättet innefattar kategoriseringar för att skapa ordning, omformuleringar av hur olika fenomen och människor – och relationerna mellan dem – ska beskrivas och benämnas.⁸¹ Hon beskriver hur olika praktiker och processer inom den journalistiska världen kan leda till att föreställningar om kön och genus (re)produceras. Engström använder sig av prefixet i parentes – (re)produktion – som ett sätt att markera att hon ser på medierepresentation som både återskapande producenter och möjliga förändrare och nyskapare av föreställningar om det som representeras.⁸² Engström ser medier som avgörande källor när det kommer till olika representationer av världen. Hon menar att medier bidrar med kunskap på områden som vi ofta har väldigt lite eller ingen kunskap inom. Representationer av vissa kunskapssystem, normer och värderingar kan således ses som avgörande utgångspunkter i formandet av vår världsbild.⁸³ Vidare beskriver Engström mediernas dubbla roll som arena och aktör när det kommer till vad som får utrymme och

---

⁷⁹ *ibid.*, s.103

⁸⁰ *ibid.*, s.100

⁸¹ Engström, s. 39.

⁸² *ibid.*, s.13f.

⁸³ *ibid.*, s.41

reproduceras. Genom att kunna reglera vad som anses rimligt och värt att förmedla, vad som kan sägas och av vem – något som ligger i det journalistiska varandet – har medier och journalister en del i den diskursiva makten. Engström belyser mediernas makt över dagordningen som ett samband mellan de frågor som uppmärksammas i medier och det som människor diskuterar med varandra.⁸⁴

En arena för skapande och spridare av tankar och idéer i språk och bild – ett symboliskt offentligt rum, där olika röster formulerar vad som är viktiga samhällsfrågor och -problem, kommer med förklaringar, tolkningsalternativ, svar och lösningar. Den ökade mediekonsumtionen brukar antas betyda att mediernas beskrivningar av världen får allt större betydelse i vår kultur.

(Engström:40-41)

Engström beskriver en journalistisk arbetsprocess där en lång rad val påverkar vilka röster och perspektiv som produceras i medier och menar att journalister inte är oberoende av den omgivande kontexten. “[G]enom sina sätt att göra urval, redigera det offentliga samtalet och framställa händelser, företeelser och människor enligt medielogik och dramaturgiska principer, är medierna också en aktör.”⁸⁵ Vidare reflekterar Engström över begreppet urval. “Begreppet urval kan ge intrycket att det finns en för alla given, identisk värld med ett utbud av händelser, fakta och förhållanden att välja ut. [...] Men urval sker alltid i ett sammanhang som vi själva – individer och medier – väljer och skapar.”⁸⁶ Hon menar att det görs val som ligger före urvalet. Vidare ser hon till alla dessa val som mer eller mindre fria och medvetna och pekar på att vikten av att se till individer, redaktioner och organisationer inom medier som olika aktörer.

5.4 Teoretiska tillämpningar

Raewyn Connells genusteori utgör ett tydligt ramverk som kommer användas som en förklaringsmodell för hur människor – i vårt komplexa varande i vårt sociala liv – är delaktiga i skapandet av omgivande strukturer i samhället. Jag kommer integrera kurslitteratur från utbildningen som ligger till grund för det undersökta materialet i studien för att resonera kring den journalistiska produkten i en vidare kontext. Jag kommer även

---

⁸⁴ ibid., s.40f.

⁸⁵ ibid., s.41.

⁸⁶ Engström, s. 50.

integrera Engströms resonemang kring journalistisk (re)produktion med Connells teori då jag menar att detta kan bidra med en djupare förståelse för hur strukturer i samhället upprätthålls. En viktig utgångspunkt är att se till studenterna på utbildningen som aktörer i en unik samhällelig kontext. Tillsammans utgör mina teoretiska utgångspunkter bra verktyg i undersökandet av – och diskussionen kring – hur studenter på journalistutbildningar kan kopplas till (re)presentationer i journalistiskt material.

6 Metod och material

6.1 Kvantitativ innehållsanalys

Jag har använt mig av en kvantitativ innehållsanalys i undersökningen av hur könsrepresentationen ser ut i de examinerande reportage som journaliststudenter vid Lunds universitet producerat under *Reportagekursen* på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet hösten 2020 och hösten 2021. Den kvantitativa innehållsanalysen syftar till att möjliggöra analys av ett större material för att kunna få en överblick och generalisera.⁸⁷ Totalt undersökte jag 51 reportage som alla skulle omfatta 10 000-12 000 tecken och utgör således ett förhållandevis omfattande material relaterat till mina begränsningar för detta arbete (se bilaga 11). Den kvantitativa innehållsanalysen är en metod som kräver tydliga ramar och ett systematiskt upplägg där forskningsfrågorna översätts till variabler.⁸⁸ Metoden erbjuder således ett effektivt tillvägagångssätt för att, genom väl valda variabler, besvara i vilken utsträckning män och kvinnor förekommer och i vilka roller. I val av metod har jag inspirerats av tidigare representationsforskning inom problemområdet som använt den kvantitativa analysmetoden med kodschema och variabler. Ett exempel är rapporten *Rättvisaren* där rollkategorier inkluderats i analysen för att möjliggöra en mer kvalitativ analys.⁸⁹ Jag har även hämtat inspiration i den kodningsguide ligger till grund för *Global Monitoring Media Project*.⁹⁰ Bland annat har jag använt deras systematiska tillvägagångssätt i att urskilja vem som räknas som ett nyhetssubjekt och inte.⁹¹

---

⁸⁷ Nilsson, s.119.

⁸⁸ ibid.

⁸⁹ Rättviseförmedlingen, s.22.

⁹⁰ Edström & Jacobsson, s. 66ff

⁹¹ ibid., s. 68f.

6.2 Kodschema och variabler

Kvantitativa innehållsstudier av medieinnehåll kräver att enskilda aspekter mäts en och en, detta för att möjliggöra separata analyser av enskilda bitar av informationen.⁹² För att uppnå validitet – komma åt det jag verkligen ämnar mäta – har jag satt upp variabler som fångar upp aspekter av könsrepresentationen i olika roller. Genom variabler och variabelvärden ställs standardiserade frågor till det material som ska undersökas.⁹³ I den kvantitativa analysen bör man sträva efter att mäta så många aspekter som möjligt i sin undersökning. Dock medför varje ny variabel en mer komplex och tidskrävande analys.⁹⁴ Jag valde därför att begränsa mig till fyra variabler som jag ansåg betydelsefulla i förhållande till mina frågeställningar. För att kunna upptäcka eventuella mönster i hur representationen såg ut i förhållande till skribentens kön valde jag att ha med en variabel som fångar in studenternas kön (V1). För att kunna se eventuella likheter eller skillnader mellan skribentens kön och valet av ämne för reportaget valde jag att ha med en variabel som fångar in reportagets genre (V2). För att uppnå validitet satte jag upp en variabel för de, i reportagen, förekommande personernas kön (V3). För att komma åt en mer nyanserad bild av representationen (med syfte att besvara *hur* representationen såg ut) valde jag att ha en variabel för i vilken roll personerna framträdde. (V4) (se bilaga 1).

Inom varje variabel finns olika variabelvärden för att möjliggöra studier av flera olika aspekter i innehållet. Variabelvärdena för V1 – skribentens kön – var *kvinn/man*. Inom variabel V2 – reportagets genre – finns variabelvärdena *Kultur/nöje; Miljö/natur/klimat; Hälsa/omsorg* samt *Samhälle/rättvisefrågor/politik/ekonomi*. Variabelvärdena för V3 – personer i reportagen – hade variabelvärdena *kvinn/man*. V4 – personernas roller – kokades ner till sex kategorier: *aktör huvudperson/biroll/förklarande/expert* samt *omnämnd känd* (se bilaga 2 och 3).

De som jag räknat in i kategorin *huvudperson* utgjorde en stor roll för reportaget. De har varit personer som återkommit och varit den röda tråden genom reportaget. De som jag räknat in i kategorin *biroll* bidrog med kompletterande perspektiv men syftade främst till att bredda perspektiven. Dessa har dock tagit mindre plats i reportaget. Inom kategorin som *förklarande*

---

⁹² Nilsson, s. 125.

⁹³ *ibid.*, s. 119.

⁹⁴ Nilsson, s. 124.

hade personerna en roll som främst gav förklaringar ur ett visst perspektiv. De presenterats ofta som sakkunniga i frågan men det framgick en personlig inblandning – erfarenheter eller åsikter – i förhållande till området. *Experterna* hade en mer objektiv, oberoende och “allvetande” roll där de framställs som trovärdiga och tillitsfulla.

Personer som nämnts med namn utan att uttala sig utgjorde en slags exemplifierande roll med ett kontextualiserande syfte för texten och läsningen (exempelvis politiker, skådespelare eller bandmedlemmar). De hade indirekt fått ta plats i reportagen och avslöjar någonting om skribentens referensramar. Dessa kodades inom kategorin *omnämnd känd*. Personer som förekom i förbifarten – exempelvis när någon intervjuperson nämnde en kompis, förälder eller partner – tog jag inte med i mina beräkningar i enlighet med GMMP:s kodningsguide.⁹⁵

6.3 Vald material

I den kvantitativa innehållsanalysen bör det material som ska undersökas väljas med noga eftertanke. Detta för att skapa goda förutsättningar att få en så representativ bild som möjligt av det problemområde som ska belysas.⁹⁶ Jag har valt att analysera det material som studenterna på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet producerat under sin tredje och sista terminen vid två kurstillfällen – hösten 2020 och hösten 2021.

Valet av material grundar sig främst i den undersökning som jag själv genomförde våren 2020 av min dåvarande klass journalistiska material (se 3.2 *En fiktiv tidning under lupp*). Då min undersökning visade en underrepresentation av kvinnor väcktes intresset för att titta närmare på annat material som producerats av journaliststudenter under utbildning.

Det valda materialet består av 51 reportage som studenterna framställt under delkursen *Reportagekurs*. Reportaget utgjorde examinationen för kursen och var den sista journalistiska text som skrevs innan studenterna påbörjade sin kandidatuppsats.⁹⁷ Således betraktar jag materialet som en slutprodukt för utbildningens journalistiska textproduktion. Det valda materialet framställs under en lång process – under hela delkursen på 7,5 hp – och innefattar ett omfattande planeringsarbete där val av ämne, vinkel, intervjupersoner och genre diskuterats med både lärare och andra studenter vid flera seminarier under kursens gång (se bilaga 11). För att bredda min undersökning valde jag att undersöka två olika kurstillfällen. Detta för att överblicka och upptäcka mönster, se skillnader och likheter samt dra slutsatser.

---

⁹⁵ Edström & Jacobsson, s. 66

⁹⁶ Nilsson, s. 129.

⁹⁷ JOUK10

Att välja material har inte bara en betydelse i förhållande till frågeställning och syfte, det har också stor betydelse för vad som fångas upp av i kvantitativa analysen. I en undersökning av texter har antalet betydelse för att kunna säga någonting om frekvensen – hur många gånger något förekommer. Men att endast räkna antal är ett trubbigt mått. Här kan volym bli ett lämpligt mått för att komplettera då olika texters omfattning kan variera. I valet av material för min studie ville jag ha ett material där varje undersökt text kunde ses som lika betydelsefull.⁹⁸ I uppgiftsbeskrivningen för reportagen fanns en del kriterier som samtliga texter ska uppfylla, till exempelvis att reportagen skulle utgöra omkring 10 000 tecken (se bilaga 11). I valet av material är det viktigt att det undersökta materialet är jämförbart. Då samtliga reportage producerats utifrån samma instruktioner och krav kan texterna anses likvärdiga.

6.4 Genomförande

Jag genomförde en kvantitativ innehållsanalys med fokus på hur representationen mellan kvinnor och män såg ut i 51 undersökta reportage. Jag valde att utgå ifrån sex delmoment i mitt tillvägagångssätt: 1) Definiera forskningsproblemet; 2) Definiera urvalet; 3) Definiera variabler och variabelvärden; 4) Konstruera ett kodschema; 5) Koda; 6) Validera och analysera data.⁹⁹ Med hjälp av ett kodschemat räknade jag hur ofta män respektive kvinnor kom till tals eller nämndes och i vilka roller. Jag inkluderade även skribentens kön och den genre reportaget hamnade inom i analysen.

Efter syftes- och problemformulering och valt material genomfördes en pilotstudie av reportagen från 2020 för att bestämma lämpliga variabler för kodningen med studiens syftet i åtanke. Jag lämnade ramen för mina variabelvärden öppna för att inte vara bunden till förutbestämda kategorier. Detta för att det skulle kunna innebära att eventuella oväntade aspekter gick mig förbi. Pilotstudien lämnade mig med variabelvärdena *huvudperson*, *aktör biroll*, *expert*, *ansvarsutkrävd*, *aktör förklarande* samt *omnämnda kända* och *omnämnda okända* personer. När det kom till genrer skrevs några förklarande nyckelord ned för varje reportage som efter första läsningen utgjorde tio variabelvärden: *kultur*, *nöje*, *samhälle*, *rättvisefrågor*, *politik*, *ekonomi*, *miljö/klimat*, *natur*, *hälsa* och *omsorg*. Efter en andra läsning slogs vissa variabelvärden ihop. Jag valde då att räkna in *ansvarsutkrävd* (som endast var två

---

⁹⁸ Nilsson, s. 124.

⁹⁹ Nilsson, s. 127.

till antalet) i kategorin *aktör förklarande*. I *Rättvisaren* görs en distinktion mellan *talesperson* och *expert* där den förstnämnda har en aktörsroll med inblandning i det berörda ämnet medan experten däremot medverkar endast som specialist på området utan inblandning.¹⁰⁰ Jag har gjort en liknande gränslinje mellan mina kategorier *förklarande/expert* och då de *ansvarsutkrävda* hade en tydlig inblandning i ämnet och på sätt och vis också hade ett förklarande syfte hamnade de i *aktör förklarande*. De *omnämnda okända* personer som förekom i texterna valde jag att stryka helt då de endast utgjorde någon intervjupersonen kände som nämndes i förbigående, i enighet med GMMP:s kodningsguide.¹⁰¹ Genrena slogs ihop till fyra variabelvärden och rollkategorierna blev fem (se 5.2 *Kodschema och variabler*). Därefter utformade jag mitt kodschema med variabler och variabelvärden (se bilaga 1-3) och kodade samtliga reportage. Jag kodade materialet för hand och förde sedan in mina siffror i Google Sheets för att där sammanställa tabeller och diagram.

6.5 Metodkritik

Ett problem som uppstod var kodningen av olika personer när det kom till inledningen i olika kategorier. Vissa kategorier var snarlika och tycktes överlappa varandra. Ett exempel ur kodschemat var när det kom till att skilja på *aktör förklarande* och *aktör expert*. Många gånger var dessa roller snarlika då de på sätt och vis hade samma syfte: att förklara sakförhållanden och inge förtroende. Skillnaden var dock att experterna uttalade sig i syfte att bringa kunskap och förståelse som en oberoende röst medan de förklarande aktörerna gjorde detsamma men med en tydlig inblandning i frågan eller en uttalad synvinkel eller åsikt.

Den kvantitativa innehållsanalysen förutsätter att materialet plockas isär i olika enskilda delar som studeras separat.¹⁰² Genom denna metod kan komplexa texter brytas ned och ge en tydlig bild av hur representationen mellan kvinnor och män ser ut – vilket är syftet med uppsatsen. Men det finns också en kritik i detta. Den nedbrytning som utmärker metoden innebär också svårigheter när det kommer till att undersöka de enskilda delarna i en större kontext. Detta ser jag delvis som en svaghet då undersökningsmöjligheterna kraftigt begränsas.¹⁰³ Å andra sida möjliggörs undersökningar av ett innehållselement i förhållande till ett annat. Utifrån mina variabler och variabelvärden kan jag se till hur många kvinnor respektive män som

---

¹⁰⁰ Rättviseförmedlingen, s. 24.

¹⁰¹ Edström & Jacobsson, s. 69.

¹⁰² Nilsson, s. 125.

¹⁰³ *ibid.*

förekommer i olika roller, hur det skiljer sig beroende på skribentens kön samt om det finns mönster inom vilken genre kvinnor respektive män vanligast skriver. Analysmöjligheterna mellan de separata elementen öppnar således upp för en typ av kontextualisering.¹⁰⁴

När det kommer till den kvantitativa analysen är objektivitet något att sträva efter. Det objektiva idealet innebär kort och gott att analysen av ett innehåll bör vara oberoende av den forskare som utgör den.¹⁰⁵ Jag menar dock att det är en omöjlighet att närma sig och försöka förstå sig på en text utan att tolka den. Därför går det inte att försäkra att två olika individers läsning av samma texter ger samma resultat. Men genom att ha ett väl utformat analyschema kan replikerbarhet, det vill säga att en annan forskare ska kunna genomföra analysen och få samma resultat, åtminstone eftersträvas.¹⁰⁶ Så långt det är möjligt har jag försökt att nå dithän genom tydligt utformade kodanvisningar (se bilaga 1-3). Detta möjliggör att läsaren kan studera och således även kritiseras metoden.¹⁰⁷ Jag vill även tillägga att jag är medveten om att mina erfarenheter, viljor, hypoteser och förväntningar som kan ha påverka mina tolkningar och därmed även det resultat som just min tolkning genererar. Jag har med detta i beaktning försökt förhålla mig självkritisk till såväl min roll som forskare och de resultat jag lyfter fram.

7 Resultat

I detta avsnitt presenterar jag mina resultat av den kvantitativa innehållsanalys utifrån mina frågeställningar. Jag har valt att dela upp resultatdelen och analysen i olika avsnitt då resultaten på detta vis blottas för läsaren. I den analytiska kontexten blir resultaten presenterade i samband med teoretiska ramverk och mina tolkningar. Samtliga diagram som redovisas här utgår från Tabell 2 och 3 nedan.

7.1 Kvinnor är underrepresenterade

Min frågeställning berör hur könsrepresentationen ser ut i det examinerande material som journaliststudenter på kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet producerat under *Reportagekursern* hösten 2020 respektive hösten 2021. Första punkten berör i vilken utsträckning män respektive kvinnor förekommer.

---

¹⁰⁴ ibid., s. 126.

¹⁰⁵ ibid., s. 122.

¹⁰⁶ ibid., s. 126.

¹⁰⁷ ibid.,

Sammantaget visar min undersökning att kvinnor är underrepresenterade i det undersökta materialet beräknat för hela perioden. Av samtliga förekommande personer i reportagen för hösten 2020 och hösten 2021 – alltså de som både uttalat sig i någon roll i reportagen samt de kända personer som omnämns utan att uttala sig – utgjorde kvinnor 40,7 procent och män 59,3 procent män (se *Diagram 1*).

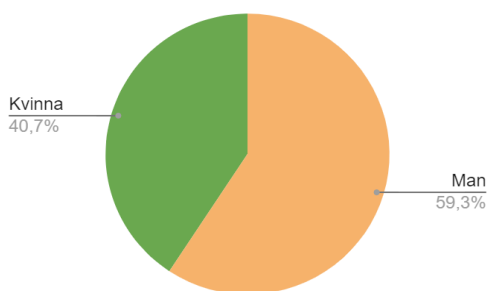

Diagram 1. Könsfördelningen av samtliga förekommande personer beräknad för hela perioden

Resultaten skiljer sig åt en del om man tittar på de två olika kurstillfällena. Tittar vi på resultaten som berör samtliga förekommande personer i reportagen som producerades hösten 2020 ser vi en könsfördelning på 36,2 procent kvinnor och 63,8 procent män. Motsvarande resultat för hösten 2021 visar en märkbart jämnare könsfördelning. Av samtliga förekommande personer i reportagen som producerades det året var 47,4 procent kvinnor och resterande 52,6 procent män (se *Diagram 2*).

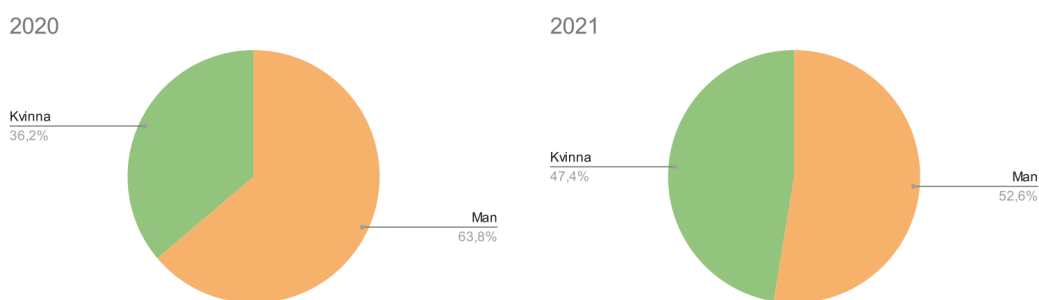

Diagram 2. Könsfördelningen av samtliga förekommande personer för respektive år

7.2 Kvinnor tar oftare mindre plats

För att få en djupare förståelse av hur könsrepresentationen ser ut i det undersökta materialet valde jag att titta närmare på i vilka roller män och kvinnor förekommer i reportagen. Detta

ger en mer nyanserad bild av vem som får komma till tals med ett visst syfte. Den frågeställning jag ämnar besvara gäller *i vilka roller* kvinnor respektive män förekommer.

Den beräknade könsfördelningen inom respektive rollkategori baserad på samtliga personer som förekommer i alla reportage under hela perioden, visar att kvinnor är i alla kategorier, med undantag för kategorin *Aktör biroll*, var underrepresenterade. Kvinnor utgör 51,9 procent av alla förekommande inom den kategorin. Av samtliga som agerar *huvudperson* är 58,2 procent män och resterande 41,8 procent kvinnor. Av de som utgör en *förklarande roll* i reportagen är 44,6 procent kvinnor och 55,4 procent män. Av de som agerar *expert* är andelen kvinnor 37,5 procent kvinnor och resterande 62,5 procent män. Gällande de som förekommer i reportagen utan att uttala sig – de *kända omnämnda* personer som nämns, refereras eller hänvisas till – är 29 procent kvinnor och 71 procent män. Samtliga beräkningar baseras på Tabell 2 nedan.

Tidsperiod		2020		2021		Hela perioden	
Kön		Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna
	Aktör huvudperson	20	10	12	13	32	23
	Aktör biroll	25	21	14	21	39	42
	Aktör förklarande	20	13	16	16	36	29
	Expert	11	6	14	9	25	15
	Omnämnd känd	51	22	15	5	66	27
Totalt		127	72	71	64	198	136

Tabell 2. Antal förekommande personer i reportagen fördelat på roll, kön samt undersökt tidsperiod.

För att kunna jämföra i vilka roller män respektive kvinnor är vanligast förekommande i, måste resultaten vägas mot det totala antalet män respektive kvinnor för den undersökta perioden. Tittar vi exempelvis på kategorin *huvudperson* ser vi att av samtliga i rollen är 23 kvinnor (41,8 procent) och 32 män (58,2 procent). Detta visar endast att fler män än kvinnor förekommer. Först när vi tittar på hur många kvinnor respektive män som får agera huvudperson i förhållande till den totala mängden kvinnor respektive män kan vi se i vilken utsträckning de förekommer i rollen. 16,9 procent av samtliga kvinnor uttalar sig som huvudperson. Motsvarande siffra för männen är 16,2 procent. Detta visar alltså att när väl kvinnor kommer till tals får de i lika stor utsträckning som män göra det i rollen som huvudperson.

Tittar man vidare på fördelningen inom de övriga kategorierna (beräknat hela perioden) kan man se att när kvinnor förekommer gör de det oftare i rollen som *aktör biroll*. Nästan en tredjedel av kvinnorna utgör en biroll men endast en femtedel av männen. Ser man till aktörskategorierna *expert* och *aktör förklarande* ser man att det är nästan lika vanligt att kvinnor och män kommer till tals i någon av rollerna. 11 procent av kvinnorna agerar expert medan 12,6 procent av männen gör det. Omkring en femtedel av båda könen utgör en förklarande aktörsroll. Tittar man på rollkategorin för de *omnämnda kända* personer som förekommer utan att uttala sig går det att konstatera att män omnämns en tredjedel av gångerna medan kvinnor endast omnämns en femtedel av gångerna. I det undersökta materialet är alltså kvinnor vanligast förekommande som en biroll. Männen framträder oftast i rollen som en omnämnd känd person. Detta illustreras i *Diagram 3* nedan.

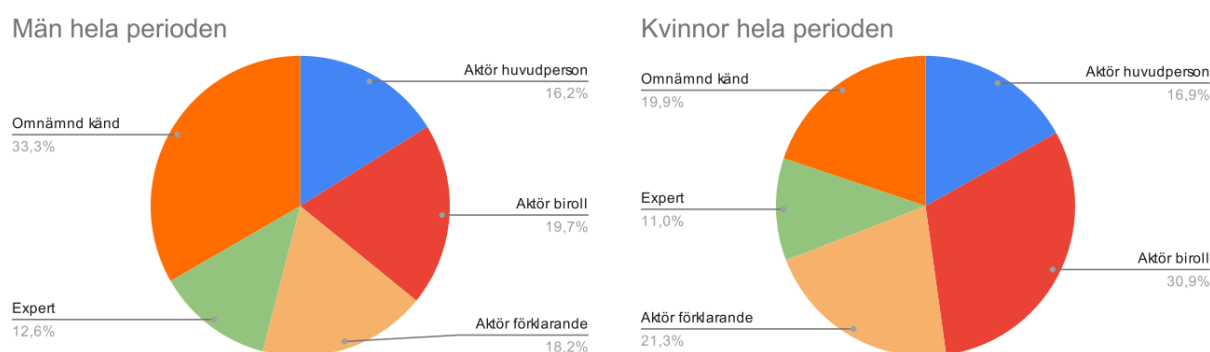

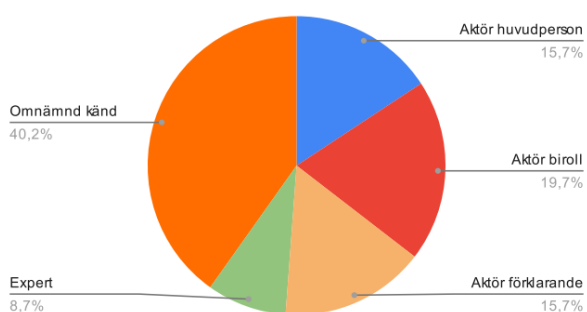
Diagram 3 - Rollfördelningen för män respektive kvinnor beräknat hela perioden

För att besvara frågeställningen gällande hur resultaten skiljer sig åt mellan åren visar *Diagram 4* och *Diagram 5* nedan rollfördelning i reportagen för respektive år. Det går att notera vissa skillnader i det undersökta materialet från de olika kurstillfällena. Av samtliga kvinnor 2020 var det 13 procent som agerade *huvudperson*. Motsvarande för 2021 var 20 procent. Ser man till männen inom samma kategori var skillnaden däremot väldigt liten mellan åren. När det kommer till kategorin *aktör förklarande* förekom kvinnor i något större utsträckning än män både 2020 och 2021. 2021 hade en större del både män och kvinnor rollen som förklarande aktör. Andelen *experter* år 2020 var drygt 8 procent bland både män och kvinnor. 2021 agerade närmare en av fem män samt var sjunde kvinna expert.

Något som tydligt sticker ut i resultaten från det undersökta materialet 2020 och 2021 är samstämmigheten gällande hur stor andel män och kvinnor som förekom inom rollkategorin

aktör biroll. Omkring 30 procent av kvinnorna i reportagen från de olika kurstillfällena agerade biroll. Gällande männen inom samma kategori var siffran identisk för 2020 och 2021, 19.7 procent dvs nästan en femtedel. När det kommer till de *omnämnd kända* personer som nämnts utan att uttala sig är skillnaden mellan åren relativt stor. 2020 förekom drygt 40 procent av männen genom att nämnas. Samma år var siffran drygt 30 procent för kvinnorna. 2021 förekom 7,6 procent av kvinnorna genom att nämnas och 21,1 procent av männen.

Män 2020

Kvinnor 2020

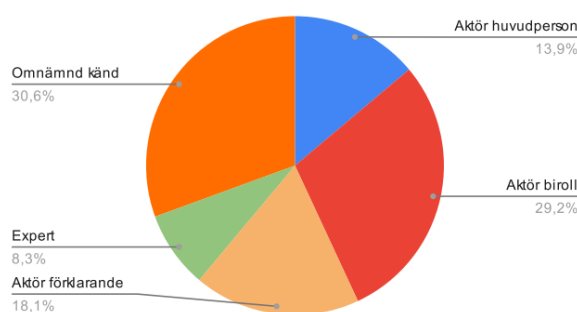
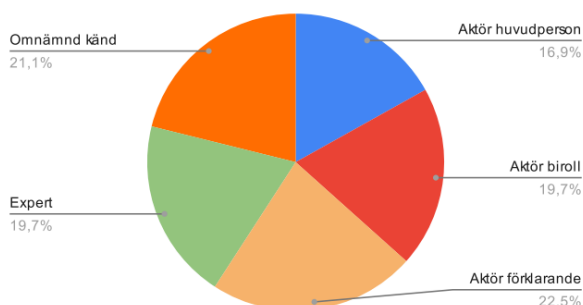

Diagram 4 - Rollfördelning – andel män respektive kvinnor 2020

Män 2021

Kvinnor 2021

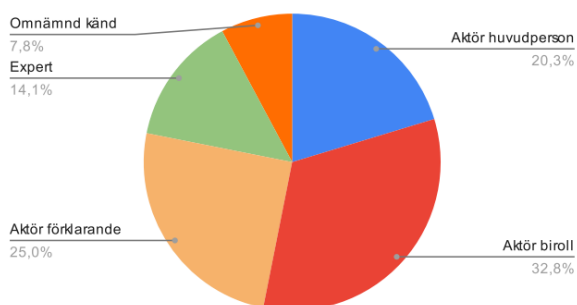

Diagram 5 - Rollfördelning – andel män respektive kvinnor 2021

7.3 Kvinnliga skribenter dominerar

I min kvantitativa analys hade jag två variabler som fångade in dels inom vilken genre reportagen hamnade, dels om studenten var man eller kvinna. Detta redovisas här då det är relevant för att kunna analysera mina frågeställningar.

Resultaten visar hur könsfördelningen bland studenterna såg ut för de skrivna reportagen. I undersökningen ingick totalt 51 reportage. De 26 reportage som utgör materialet från 2020 författades av 9 manliga respektive 17 kvinnliga studenter. De granskade reportagen från 2021 skrevs av 20 kvinnliga respektive 5 manliga studenter (se *Tabell 3*). De manliga studenterna stod för 27,5 procent av det undersökta materialet och de 37 kvinnliga stod för resterande 72,5 procent (se *Diagram 5*).

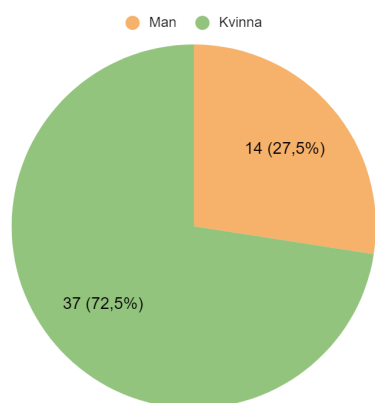

Diagram 5. Antal reportage fördelat på skribentens kön beräknat hela perioden. Angivet i antal och procentandel

Tidsperiod		2020		2021		Hela perioden	
Journaliststudent		Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna
	Kultur/nöje	4	4	0	4	4	8
	Samhälle/rättvisefrågor/politik/ekonomi	3	5	3	9	6	14
	Miljö/natur/klimat	2	4	2	1	4	5
	Hälsa/omsorg	0	4	0	6	0	10
Totalt		9	17	5	20	14	37

Tabell 3. Antal reportage inom respektive genre fördelat på skribentens kön samt undersökt tidsperiod

I tabellen ovan går det att utläsa hur många kvinnor respektive män som skrivit reportage inom respektive genrerna. Det som går att utläsa är att män i större utsträckning skriver inom genren *Miljö/natur/klimat*. Inom *Samhälle/rättvisefrågor/politik/ekonomi* var fördelningen 14 kvinnliga och 6 manliga skribenter, vilket tyder på att *när* män eller kvinnor skriver i ungefär samma utsträckning inom genren. Åtta kvinnor och fyra män skrev reportage i genren *Kultur/nöje*. Det som sticker ut är att samtliga 10 reportage inom genren *Hälsa/omsorg* är skrivna av kvinnor. Var fjärde kvinna skriver således inom genren. Men inte en enda man.

7.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis förekom i män större utsträckning än kvinnor i journaliststudenternas reportage – både separat för de olika kurstillfällena och beräknat hela perioden. Totalt för hela perioden utgjorde kvinnor 40,7 kvinnor. Den totala könsrepresentationen *separat* för de olika kurstillfällena visar att representationen av kvinnor var bättre 2021 (47,4) än för 2020 då kvinnor var tydligt underrepresenterade (36, 2). I förhållande till det totala antalet kvinnor och män inom respektive könskategori var kvinnor vanligare i rollen som *biroll* och män i rollen som *omnämnd okänd*. Då män generellt var överrepresenterade var kvinnor ovanligare i alla roller roller. Studien visar således att *när* kvinnor förekom så gjorde de det i *större utsträckning* för att agera i den *mindre viktiga rollen*. När män förekom gjorde de det i större utsträckning än kvinnor i alla roller förutom i rollen som biroll. Resultaten visade att en majoritet av studenterna båda åren var kvinnor – 37 av 51 och att samtliga reportage inom genren *hälsa/omsorg* skrevs av en kvinna, vilket sticker ut.

8 Analys

För att analysera och reflektera över mina resultat har jag främst valt Raewyn Connells genusteori och Engströms forskning om reproduktioner av kön och genus i journalistiskt som i kombination utgör en bred teoretisk grund i analys av representation som en reproduktion. En viktig utgångspunkt är att se till studenterna som skrivit reportagen för studien som aktörer i en unik kontext. Analysen är uppdelad i tre avsnitt där mina frågeställningar besvaras flytande.

8.1 En journalistisk (re)produktion

Mina resultat visar att kvinnor förekom i mindre utsträckning än män i de examinerande reportage som studenterna producerat på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet hösten 2020 och hösten 2021. Det undersökta materialet reproducerar således mönster av kvinnlig underrepresentation i journalistiskt material, något som reflekterar vad flertalet studier av representation mellan män och kvinnor i en journalistisk kontext tidigare visat. Dock indikerar mina resultat en marginellt jämnare könsrepresentation än tidigare studier som presenterats i uppsatsen (se 4.1 och 4.2 *Tidigare forskning*). Sammantaget för alla inräknade i de 51 reportage som ligger till grund för min studie var 40,7 procent kvinnor och 59,3 procent män. Relaterat till den tidigare undersökningen av journaliststudenters material

som jag genomförde våren 2020 – som visade att kvinnor utgjorde 39 procent – uppvisas en snarlik fördelning (se avsnitt 2.2 *En tidning under lupp*). I jämförelse med annan forskning som undersökt könsrepresentation inom fältet indikerar mina resultat en något jämnare fördelning. Rapporten *Rättvisaren* från 2018 visade att kvinnor utgjorde 32 procent av rösterna i innehållet på de största svenska nyhetssajterna.¹⁰⁸ Enligt rapporten *Räkna med kvinnor 2020* utgjorde kvinnor 38 procent av nyhetsinnehållet i svenska traditionella medier 2020. Enligt samma rapport är det en ökning från 2015 då kvinnor utgjorde 31 procent.¹⁰⁹

Reawyn Connell förklarar den sociala världen som något som hela tiden måste återuppbyggas genom praktik snarare än något som reproduceras och menar att genus bör förstås som ett system av relationer i en viss historisk process som därför aldrig kan vara statisk eller kopieras.¹¹⁰ En viktig utgångspunkt för min analys är att se till journaliststudenterna som just enskilda aktörer på en utbildning. Aktörer i ett unikt sammanhang, i en unik samhällslig och vidare världslig kontext. För att applicera Connells teori kan vi tänka oss att en student befinner sig i en lärandeprocess där den journalistiska produkten till viss del är en produkt av utbildningen. Studenterna är både fria och bundna till de akademiska sammanhang de ingår i. Fria från och bundna till varandra som studenter i en klass, till lärare och föreläsare, till kurslitteratur och utbildningsramar. De är fria och bundna till de dominerande normer och värderingar som de omges av i den journalistiska och akademiska kontexten. Samtidigt är varje enskild individ fri att fatta egna beslut, i viss utsträckning. För att integrera Engströms resonemang kring journalistik som en utforskade praktik där olika tolkningar och verklighetsbeskrivningar produceras enligt journalistiska arbetssätt kan vi tänka att de undersökta reportage som studenterna skrivit under journalistutbildningen är en produkt av en sådan praktik.¹¹¹ Studenterna är till stor del tvungna att handla i enighet med de krav, rutiner och journalistiska ramar som utbildningen är baserad på. Engström menar att praktiker och processer inom den journalistiska världen *kan* leda till att föreställningar om kön och genus återskapas men understryker att de inte nödvändigtvis behöver göra det. Detta förtydligar hon genom att använda ordet (re)produktion med prefixet i parentes.¹¹² Den definitionen av en (re)produktion rimmar väl med Connells teoretiska resonemang om hur vi genom våra vardagliga liv och praktiker till stor del efterlever rådande genusordning och därigenom *kan*

---

¹⁰⁸ Rättviseförmedlingen, s. 4

¹⁰⁹ Edström & Jacobsson, s. 24.

¹¹⁰ Connell, s. 100.

¹¹¹ Engström, s.39.

¹¹² Engström, s. 13f.

bidra till att upprätthålla dessa. ”Genusrelationer skapas och återskapas hela tiden i vardagen. Vi skapar vårt eget genus, men vi är inte fria att skapa det hur vi vill. Vår genuspraktik styrs i hög grad av den genusordning som vi befinner oss i.”¹¹³ Connell menar att vi formas av sociala strukturer i vår omgivning men betonar att det inte automatiskt avgör hur människor eller grupper agerar då sociala strukturer produceras av mänskligt beteende över tid. Således kan vi genom våra val och sociala praktiker och uttryck i vardagen även påverka genusordningar att röra sig i olika riktningar.¹¹⁴

Connells teori med Engströms resonemang går att förena och applicera på en klass av studenter på en utbildning vid en viss tidpunkt. Vi tänker oss Lunds universitet hösten 2020 eller 2021. En journalistklass. Vi tänker oss olika grupper, aktörer – studenter, lärare, kompisgäng, verksamma organisationer inom universitetet, samarbeten med andra universitet. Vi tänker på dessa aktörer i termer av relationer som skapas genom olika interaktioner relationer.

Relationer människor emellan skulle inte ha någon speciellt stor betydelse om de var slumpmässigt arrangerade. Och mönstren i dessa skulle inte ha någon större betydelse om de var obeständiga och flyktiga. De är de varaktiga eller vidsträckta mönster för sociala relationer som inom samhällsteorin kallas för ‘strukturer’.

(Connell:103)

Enligt Connell bildar sociala relationer (genusrelationer) mönster som utgör olika genusarrangemang som i sin tur ingår i större mönster som i förlängningen utgör sociala strukturer.¹¹⁵ Med detta som teoretisk bakgrund kan vi se till alla ovan nämnda aktörer och sociala relationer som delar i ledet av ett varaktigt mönster. Reportagen kan således förstås som en produkt av en rad genusrelationer som i den journalistiska utbildningsprocessen skapat genusarrangemang som efterlevt rådande genusordning.

För att kort reflektera över möjligheterna som ligger i de teoretiska resonemangen lyfter jag in resultaten från de olika kurstillfällena. Av den totala representationen 2020 utgjorde kvinnor 36,2. Motsvarande för 2021 var 47,5 procent. Detta är resultat som baseras på

---

¹¹³ Connell, s. 103.

¹¹⁴ *ibid.*, s. 100.

¹¹⁵ *ibid.*, s. 102.

reportage som producerats av två olika klasser i två liknande kontexter vid två olika tidpunkter och visar att material i journalistiskt material skiljer sig åt. Resultaten visar således att vi *kan* bryta mönster för att ändra bilden av kvinnor som underrepresenterade i journalistiskt material.

8.2 Det spelar roll

En av mina frågeställningar berör i vilka roller män och kvinnor förekommer i det undersökta materialet. Det finns resultat som indikerar vissa mönster när det kommer till i vilka roller män och kvinnor vanligen förekommer. Först att konstatera är dock att både män och kvinnor förekommer inom samtliga rollkategorier. Totalt för hela perioden utgör män majoriteten inom samtliga kategorier med undantag för kategorin *aktör biroll* där kvinnor utgjorde en knapp majoritet. Studien visade att *när* kvinnor förekom så gjorde de oftare i rollen som biroll. Nästan en tredjedel av kvinnorna utgör en biroll medan endast en femtedel av männen. Tittar man istället på resultaten inom kategorin *omnämnda kända* – de kända personer som förekommer utan att uttala sig genom att hänvisas eller refereras till – går det att konstatera ett motsatt förhållande. Män förekom en tredjedel av gångerna genom att nämnas medan kvinnor endast gjorde det till en femtedel. I förhållande till det totala antalet kvinnor och män inom respektive könskategori förekom män och kvinnor *när de väl förekom* i rollerna som *huvudperson*, *aktör förklarande* och *expert* ungefär lika ofta.

Vissa aspekter i resultaten sticker ut. Att kvinnor oftare förekommer som en biroll innebär att kvinnor *i större utsträckning* får agera *i mindre viktiga roller* än män. De får dessutom *mer sällan* agera inom andra rollkategorier sett till den totala underrepresentationen av kvinnor. I ett journalistiska reportage ingår flera röster som utgör viktiga delar för texten och läsarens upplevelse och förståelse. Häger beskriver processen för att välja intervjupersoner som att lägga ett pussel där den en viktigaste personen att hitta är storyns huvudperson.¹¹⁶ Journalistiska ideal om flera perspektiv förutsätter att flertalet intervjupersoners röster som regel ingår i den journalistiska produkten.¹¹⁷ Många av de som förekom som biroller hade en mindre betydelsefull roll för reportaget där deras huvudsakliga syfte var att bidra med en annan synvinkel, åsikt eller erfarenhet. Dessa fyllde sin funktion och adderade en tyngd i reportaget genom sin blotta närvaro. Men inte nödvändigtvis genom att få ta så stor plats. Att

---

¹¹⁶ Häger, s. 200. (2014)

¹¹⁷ Aare, s.60-61

kvinnor oftare kommer till tals som biroll är därför en intressant upptäckt. Som tidigare redovisat var det lika vanligt att *när* kvinnor eller män förekom så gjorde det de i ungefär lika stor utsträckning som en aktör inom kategorin *huvudperson*. Men då kvinnor *är* underrepresenterade i det journalistiska materialet syns män oftare i rollen.

Enligt det cirkulära berättandet som är vanligt förekommande i reportageskrivande är det ofta en nyckelperson som leder läsaren genom texten, från början till slut.¹¹⁸ Det är oftast huvudpersonen som bjuder in till vidare läsning. Utifrån Hägers beskrivning av huvudpersonens roll för den journalistiska produkten ska den utgöra den som läsaren identifierar sig med.¹¹⁹ Den tidigare beskrivna *vinkeln* är avgörande för en journalistisk produkt då den genom att belysa vissa valda aspekter av ett ämne framhäver ett perspektiv.¹²⁰ Huvudperson blir således en viktig röst vars synvinkel får stort utrymme i den verklighetsberättelse som berättas. Genom hens erfarenheter och åsikter får *en del av en persons historia* ta plats. Ofta är en person som utgör en stor roll i ett reportage även den – om – vi minns.

I det journalistiska berättandet görs utsvävningar och avstickare för att kontextualisera, problematisera, fördjupa och bredda perspektiven, men i slutändan återkommer vi ofta till huvudpersonen som knyter ihop säcken. Utifrån Hammarlin och Jarlbros tankar om medierepresentation som avgörande när det kommer till att känna sig inkluderad i samhället kan underrepresentation leda till exkludering.¹²¹ Genom att se på exempelvis huvudpersonen och birollen och dess respektive funktion i en journalistisk (kon)text kan vi resonera kring vad det innebär att fler män än kvinnor agerar i en viktig roll samtidigt som kvinnor oftare förekommer som en mindre viktig roll (samtidigt som de mer sällan förekommer i andra rollerna sett till den totala underrepresentationen). Detta skulle kunna innebära att fler män i större utsträckning kan identifiera sig med någon man i en viktig roll medan kvinnor i större utsträckning kan identifiera sig med mindre viktiga roller, sett till mitt undersökta material. att i journalistiskt innehåll.

---

¹¹⁸ *ibid.* s. 77.

¹¹⁹ *ibid.*, s. 200.

¹²⁰ Häger, s.109f.

¹²¹ Hammarlin & Jarlbro, s. 10.

Att kvinnor oftare förekommer som biroll innebär även att de tillfrågas och intervjuas oftare med syfte att fylla mindre viktiga roller i reportaget. För att analysera detta vidare integreras Engström resonemang om en journalistisk arbetsprocess som en lång rad val där journalister påverkar vilka synsätt och röster som (re)produceras. Gällande de undersökta reportagen som ligger till grund för denna studie är det under *Reportagekursen* som den journalistiska arbetsprocessen från idé till färdigställt reportage skett (se bilaga 11). Där det funnits ramar att förhålla sig till samt kriterier och krav att uppfylla och. Ett journalistiskt urval kan ses som det perspektiv eller den vinkel journalisten valt att fokuserat på.¹²² Thurén och Werners beskriver begreppet *Selektiv uppmärksamhet* som syftar till att vi tenderar att missa relevant information som inte går i linje med våra värderingar eller förutfattade meningar.¹²³ Processen när vi söker upp och vänder oss till olika människor i valet av intervjupersoner kan präglas av vad som finns "inom räckhåll" för vår uppmärksamhet. Detta skulle kunna förklara hur en skev representation av kvinnor i journaliststudenternas material uppstått. Engströms resonemang kring journalistiska urval ger en mer djupgående bild av process bakom urvalet.¹²⁴ Hon beskriver urval som något som *skapas*, inte som ett färdigt perspektiv. "Begreppet urval kan ge intrycket att det finns en för alla given, identisk värld med ett utbud av händelser, fakta och förhållanden att välja ut. [...] Men urval sker alltid i ett sammanhang som vi själva – individer och medier – väljer och skapar."¹²⁵ Detta överensstämmer med Connells perspektiv som ser oss som delar och medskapare av den omgivande sociala kontext vi befinner oss i. Connell och Engström påpekar båda att vi är långt ifrån oberoende av vår omgivande kontext. Samtidigt beskrivs vår omgivning som en ständigt föränderlig plats. En potentiell annan. Varje val är således ett möjligt normbrytande sådant. Sett till alla val i processen från idé till färdigt reportage när *en* student på *en* utbildning ska skriva *ett* reportage kan varje val ses som ett möjligt normbrytande sådant. Varje intervjuperson en möjlig normbrytande sådan. Varje representationen en möjlig annan.

8.3 Hur skiljer det sig inte?

Gällande min frågeställning hur det skiljer sig mellan åren fann jag de intressantaste resultaten i hur det *inte skilde sig* mellan åren gällande två aspekter. Jag ska i detta avsnitt belysa dessa. Den första aspekten är att min studie visade att en majoritet av studenterna var

---

¹²² Thuren, s. 96.

¹²³ Thuren, s. 97.

¹²⁴ Engström, s. 50.

¹²⁵ Engström, s. 50.

kvinnor vid båda kurstillfällena. Sammantaget skrevs reportagen av 51 studenter varav 37 var kvinnor – 2020 var de 17 och 2021 var de 20. Den andra aspekten var att mina visade att samtliga 10 reportage skrivna inom genren *hälsa/omsorg* var skrivna av kvinnor. Mer än var fjärde kvinnlig student skrev inom genren medan ingen av de 14 manliga gjorde det. Dessa aspekter är intressanta att belysa tillsammans utifrån (den dikotoma) uppfattningen om att kvinnor i större utsträckning skulle skriva om “mjuka” ämnen medan män istället värderar “hårda” ämnen högre.¹²⁶ För att kunna reflektera över detta relaterat till min undersökning kommer jag för en stund använda mig av den ovan nämnda förståelse för “mjuka” respektive “hårda” ämnen. Reportagen inom kategorin *hälsa/omsorg* kan då antas beröra “mjuka” ämnen och mina resultat reflekterar således bilden. För att knyta an till tidigare forskning går det att göra en jämförelse med Melin-Higgins forskning som beskriver strategier som kvinnliga journalister använt sig av för att ta sig fram på brittiska redaktioner.¹²⁷ Vissa använde sig av ämnesval som en strategi för att slåss för “mjuka” ämnen för att inte rätta sig efter rollen som underordnad på den mansdominerade arbetsplatsen. Således gjorde de även motstånd mot den rådande kulturen de varit verksamma i. Detta togs inte emot särskilt väl av majoriteten på redaktionerna, vilket medförde en hel del motgångar och hinder i att utföra sitt arbete. En annan strategi som däremot var framgångsrik var att *bli en av grabbarna*, vilket innebar att kvinnliga journalister tog efter den mansdominerade kulturen och på så vis gjorde motstånd mot en roll som underordnad.¹²⁸ Istället för att se resultaten som en uppdelning enligt uppfattningen om journalistik kopplad till kön kan vi till bakgrund av Connells teoretiska utgångspunkten tänka oss att resultaten indikerar en positiv förändring. “Den strategiska fråga är inte ‘kan genus förändras?’ utan ‘i vilken riktningar håller genus på att förändras?’. Varje situation erbjuder en rad möjliga svar.”¹²⁹ I Connells retoriska resonemang finns en optimism som tillåter oss tänka utanför ramarna för de närmare journalistiska könskategorierna “mjuka” och “hårda” ämnen. Att fler kvinnor skriver inom *hälsa/omsorg* kan tyder på att strategier likt de Melin-Higgins lyfter kan ha bidragit till en statushöjning av vissa viktiga ämnen som tidigare varit bortprioriterade.

---

¹²⁶ Schori, s.57

¹²⁷ Melin-Higgins, s.59ff.

¹²⁸ *ibid.*

¹²⁹ Connell., s.100

9 Slutsats och diskussion

9.1 Många bäckar små

Syftet med denna uppsats var att belysa journalistutbildningen vid Lunds universitet ur ett genusperspektiv genom att närmare undersöka hur studenterna bedriver genusrepresentativ journalistik i utbildningspraxis. Detta gjordes genom att granska könsrepresentationen – i vilken utsträckning och i vilka roller män och kvinnor förekom – i studenters examinerande slutprodukt för *Reportagekursen* vid två kurstillfällen – hösten 2020 respektive hösten 2021.

Mina resultat bekräftar bilden av att kvinnor är underrepresenterade i journalistiskt material och motsvarar därför delvis mina förväntningar. Jag misstänkte dock en kraftigare underrepresentation av kvinnor. Jag förvånades över den kraftiga överrepresentationen av kvinnliga journaliststudenter och gladdes över de betydligt jämnare fördelningen mellan män och kvinnor i reportagen från 2021. Men i det stora hela förekom män i större utsträckning än kvinnor, och när kvinnor förekom så gjorde de det i större utsträckning i mindre viktiga roller. Och nu kommer frågan, vad spelar detta för roll? Att kvinnor är underrepresenterade i ett gäng reportage som två journalistklasser producerat under en utbildning – vad kan det egentligen säga? Men jag vill hävda att det spelar stor roll. Detta då mina resultat kan tolkas som en indikator på en genusordning som efterföljs. Att kvinnor inte får ta plats i journalistiskt material ser jag som en följd av många delar och led i en journalistisk kontext inom en struktur som upprätthåller en skev representation i journalistiskt material.

Vi tänker oss återigen *en* klass på *en* journalistutbildning. En unik konstellation aktörer som i en viss kontext både är skapare av, och föremål för, den sociala värld de både utgör och ingår i. I en betraktelse av medier som referensramar för hur vi uppfattar vår omvärld kan varje enskild journaliststudent betraktas som en möjlig aktör med en nyskapande kraft. Många bäckar små. I det journalistiska varandet ligger en makt att bestämma vem som får komma till tals, i vilken roll i ett viss sammanhang. Vidare kan detta vara avgörande när det kommer till hur vi uppfattar och skapar vår självbild. Journalister är högst delaktiga i hur vi skapar våra egna verklighetsberättelser. Utrustade med representationskreativa verktyg kan journaliststudenter ta sitt journalistiska ansvar och göra plats för fler verklighetsberättelser.

9.2 Förslag till vidare forskning

Min uppsats belyser en väldigt liten del av ett enormt forskningsfält. Att titta på en enda journalistutbildning innebär en väldigt begränsad studie som snarare väcker fler frågor än den besvarar. Men med detta finns en rad idéer att gå vidare med genom framtida forskning. Jag hade tyckt det varit oerhört intressant att vidare utforska utbildningens utformning såväl över tid, litteraturmässigt och i jämförelse med andra motsvarande journalistutbildningar. Hur ser förutsättningar egentligen ut för studenterna att bedriva en representationsrik journalistik? För att besvara detta krävs undersökningar som inkluderar granskning av styrdokument, kursplaner, kurslitteratur och föreläsningssupplägg. Några förslag på frågeställningar att vidare forska i:

- Hur ser diskursen ut i de policydokument som ställer krav på elever att uppnå specifika mål för att bli godkända i olika moment under utbildningens gång?
- Finns det luckor/brister/skillnader i vad som förväntas under specifika kursmoment under olika delkurser och de krav och mål som finns i kurs- och utbildningsplaner?

I valet av material och metod funderade jag på att göra en jämförelse ur ett historiskt perspektiv där jag jämförde hur utbildning- och kursplaner sett ut tidigare år och hur de såg ut nu. Detta vore intressant för att se om olika journalistutbildningar runtom i landet ger olika förutsättningar för blivande journalister att tänka representation ur ett vidare genusperspektiv. Skiljer det sig mellan en utbildning på folkhögskola och på högskola/universitet?

En annan idé som jag hade var att även studera kurslitteraturen. En frågeställning hade då kunnat vara i vilken mån litteraturen till respektive delkurs behandlar det som kursen ämnar ta upp enligt kursplan och huruvida det råder samstämmighet mellan litteratur, utbildnings- och kursplanernas mål. Det hade dock inneburit ett väldigt omfattande material och tidskrävande arbete. Att ta sig igenom all litteratur och sammanställa en analys av ett sådant stort material kände jag var övermäktigt inom ramen för denna uppsats.

10 Källförteckning

10.1 Litteratur

Aare, Cecilia, *Det tidlösa reportaget* (Lund: Studentlitteratur, 2011)

Ahmed, Sara, *Att leva feministiskt* (Hägersten: TankeKraft förlag, 2017)

Boëthius, Maria-Pia, *Mediernas svarta bok* (Falun. Ordfront, 2001)

Connell, Raewyn, *Om genus*, (Göteborg: Daidalos, 2009)

Edström, Maria, "Könsmärkta nyheter av jämställd journalistkår", *Journalistik i förändring: Om Mediestudiers innehållsanalys 2007 och 2014*, red Lars Truedson (Stockholm: Institutet för mediestudier, 2016), s.41-53.

Edström, Maria & Jacobsson, Josefine, *Räkna med kvinnor - Global Media Monitoring Project 2020 - Nationell rapport Sverige* (Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, 2021), Tillgänglig:
<https://www.gu.se/sites/default/files/2021-07/Rakna-med-kvinnor-2020.pdf> (hämtad 2022-01-05)

Engström, Kerstin, *Genus & genrer – forskningsanknutna genusediskurser i dagspress* (Umeå: Umeå Universitet, 2008)

Fagerström, Linda & Nilson, Maria, *Genus, medier och masskultur* (Malmö. Gleerups, 2008)

Funcke, Nils, *Att publicera: etik och juridik för journalister och publicister*, 2. Uppl (Lund: Studentlitteratur, 2019)

Hammarlin, & Jarlbro, Gunilla, *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* (Lund: Studentlitteratur, 2014)

HGJOL, Kandidatprogram i journalistik, 90 högskolepoäng, Lunds universitet: Institutionen för kommunikation och medier, Tillgänglig:

<https://lubas-uplan.lu.se/utbildningsplaner/pdf/id/b1d141e7-90e6-46c5-a501-52cc11cc5d1b?lang=swe> (hämtad 2022-01-05)

Häger, Björn, *Intervjuteknik*, (Stockholm: Liber AB, 2007)

Häger, Björn, *Reporter: en grundbok i journalistik*, 2. Uppl (Lund: Studentlitteratur, 2014)

Jarlbro, Gunilla, *Genusmedveten journalistik* (Lund: Studentlitteratur, 2013)

Journalistförbundet. Publicitetsregler. 2021

<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-press-radio-och-tv/publicitetsregler>
(Hämtad 27-12-2021)

JOUA00, Journalistik: Grundkurs, 30 högskolepoäng, Lunds universitet: Institutionen för kommunikation och medier, s. 02. Tillgänglig: <https://kursplaner.lu.se/pdf/kurs/sv/JOUA00>
(hämtad 2022-01-05)

JOUK10, Journalistik: Kandidatkurs, 30 högskolepoäng, Lunds universitet: Institutionen för kommunikation och medier, Tillgänglig: <https://kursplaner.lu.se/pdf/kurs/sv/JOUK10>
(hämtad 2022-01-05)

JOUA12, Journalistik, fortsättningskurs, 30 högskolepoäng, Lunds universitet, Institutionen för kommunikation och medier, s. 02. Tillgänglig:
<https://kursplaner.lu.se/pdf/kurs/sv/JOUA12> (hämtad 2022-01-05)

Löfgren Nilsson, Monica, *Kvinnor, män och nyheter i televisionen. En innehållsstudie av ämnen och källor under 45 år*, Arbetsrapport nr 62 (Göteborg: Göteborgs universitet, 2007), s. 5. Tillgänglig:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/40127/1/gupea_2077_40127_1.pdf?fbclid=IwAR2Xs3zZzNIG_L83sDBPwO2mpp1XkAQcbs192LNy2pxtAEiR8-9GMmfM034 (hämtad 2022-01-05)

Melin-Higgins, Margareta, ”Fly eller fäkta. Kvinnliga journalisters överlevnadstaktiker”, *Kvinnovetenskaplig tidsskrift*, vol. 2, 2003, s. 53-68.

Norén Bretzer, Ylfa, *Sveriges politiska system*, 3. Uppl (Lund: Studentlitteratur, 2017)

Rättviseförmedlingen, *Rättvisaren 2018 - Del 2 - Vilka får komma till tals i svenska nyhetsmedier?*, 2020, s. 22. Tillgänglig: [Rattvisaren2018del2-1.pdf \(rattviseformedlingen.se\)](#) (hämtad 2021-01-05)

Schori, Martin, *Online Only: Allt du behöver veta för att bli morgondagens journalist* (Stockholm: Carlsson, 2016)

Thuren, Torsten, *Källkritik*, 4. Uppl. (Stockholm: Liber AB, 2019)

Bilagor

Bilaga 1 - Kodschema

Nedan redovisas det kodschema som slutligen användes vid kodningen av reportagen. En person kan bara förekomma i en kategori en gång.

Variabel 1 – Studentens kön

- Man
- Kvinna

Variabel 2 – Reportagets genre

- Kultur/nöje
- Samhälle/rättighetsfrågor/politik/ekonomi
- Miljö/ natur/klimat
- Hälsa/omsorg

Variabel 3 – Könskategorier för samtliga förekommande personer i reportagen

- Man
- Kvinna
- Ej Definierad

Variabel 4) – Rollkategorier inom vilka samtliga förekommande personer delas in i

- Aktör huvudperson
- Aktör biroll
- Aktör förklarande
- Aktör expert
- Omnämnd känd

Bilaga 2 - Genreindelning

Variabel 2 i Bilaga 1 står för de genrer som samtliga reportage delades in i. Nedan redovisas de variabelvärden som utgör de genrekategorier inom vilka samtliga reportage från 2020 respektive 2021 delats in i. Varje reportage har beskrivs med några nyckelord för att ge en bild av fokuset för reportaget. Det går även att utläsa om det var en kvinna (K) respektive man (M) som författade reportaget.

Genreindelning 2020

Kultur/nöje

En musikstudio i uppgång och fall (M)

Spelbranschen (M)

Malmö Opera under covid (M)

Biograferna under covid (M)

Feministisk författarscen i Malmö (K)

Drag-scenen i Malmö (K)

En inblick i den italienska idyllen (K)

Kulturscen i Amsterdam (K)

Miljö/natur/klimat

Köttindustrin - hållbar eller inte? (K)

Fiske i framtiden (M)

Granbarkborren och svenska skogen (K)

Vandringsleder i norra Sverige (K)

Hållbar utveckling på folkhögskola (K)

Arkeologisk utveckling (M)

Samhälle/rättvisefrågor/politik/ekonomi

Frivillighet åt flyktingar (M)

Arbetsförhållanden, gig-ekonomin (M)

Polska public service - censur (K)

Mediesituationen i Bulgarien (K)

Sekretess i skolan (K)

Laholms Tidning - konkursen (K)

Danska högskolor under covid (K)

Arkitektur i politiken (M)

Hälsa/omsorg

Psykisk ohälsa inom fotbollen (K)

Att leva med tvångssyndrom (K)

Utbytesstudenters hälsa (K)

Att leva med cancer (K)

Genreindelning 2021

Kultur/Nöje

Technoscenen i Norrköping (K)
Brädspelens uppsving (K)
Barlivet på Island under covid (K)
Festlivet i Danmark efter covid (K)

Miljö/natur/klimat

Fler träd för klimatet (K)
Slåtterns återkomst (M)
Vandringsområden (M)

Hälsa/omsorg

Att leva med leversjukdom (K)
Att leva med hälsoångest (K)
Förlossningsvården (K)
Mensrubbing efter vaccin (K)
Att leva med diabetes (K)
Botoxbehandlingar (K)

Samhälle/rättvisefrågor/politik/ekonomi

Tjej-taxi i Kristianstad (K)
Kvinnokooperativet Yalla (K)
Drabbad av telefonbedrägeri (K)
Vems SR? En representationsfråga (K)
Friskolan Plymouthbröderna (K)
Rätten till homoäktenskap (K)
Därför vaccinnmotståndare (M)
Momssänkning på reparationer (M)
Villkorstrappan och fotbollsupportrar (M)
Med ADHD i försvarsmakten (K)
Att välja bort att skaffa barn som kvinna (K)
Rörelsehindrades rättigheter (K)

Bilaga 3 - Rollindelning

Variabel 4 i Bilaga 1 står för de roller rösterna i reportagen utgör. Nedan redovisas de variabelvärden som utgör aktörskategorier inom vilka samtliga förekommande personer i reportaget delats in i. En kort beskrivning ger en tydligare bild av tolkningen som ligger till grund för indelningen. Alla personer som utgjorde någon av rollerna har räknats inom en kategori en gång. Personer som nämndes i förbifarten utan att uttala sig – exempelvis när någon intervjuperson nämnde en kompis, förälder eller partner – räknades inte.

1) Aktör huvudperson

De utgjorde en stor roll för reportaget. De har varit som en röd tråd genom reportaget.

2) Aktör biroll

De bidrog med kompletterande perspektiv men syftade främst till att bredda perspektiven. Dessa har dock utgjort en liten roll i reportaget.

3) Aktör förklarande

De gav förklaringar ur ett visst perspektiv men presenterats ofta som en slags expert på området, men det framgick att det fanns en personlig inblandning (åsikter eller erfarenheter).

4) Expert

Experterna utgjorde en mer roll som en oberoende och “allvetande” röst som förklarade, bekräftade eller dementerade hur någonting förelåg. De framställdes som tillitsfulla.

5) Omnämnd känd

De som förekommit i texterna genom att nämnts med namn utan att uttala sig utgjorde en slags exemplifierande roll med ett kontextualiserande syfte för texten och läsningen (exempelvis politiker, skådespelare eller bandmedlemmar). Dessa kodades inom kategorin *omnämnd känd*.

Bilaga 4 - Resultat av granskningen av *Jolubladet*

Undersökningen av den fiktiva tidning som producerades av studenterna som deltog under delkursen *Redaktionellt arbete* på Kandidatprogrammet i journalistik vid Lunds universitet våren 2020 genomfördes samma vår och ämnade granska representationen mellan män och kvinnor i det journalistiska materialet.

Tabell 1. Antal förekommande personer fördelat på kön och rollkategori.

Roll	Kön		Totalt
	Man	Kvinna	
Omtalad	188	114	302
Aktör	56	52	108
Expert	42	18	60
Totalt	286	184	470

Bilaga 5 - Resultat av den kvantitativa innehållsanalysen

Resultat från den kvantitativa innehållsanalys av de examinerande reportage som journaliststudenter producerat under Reportagekursen på Kandidatprogrammet i Journalistik vid Lunds universitet vid två kurstillfällen – hösten 2020 och hösten 2021.

Tabell 2. Antal förekommande personer i reportagen fördelat på roll, kön samt undersökt tidsperiod.

Tidsperiod		2020		2021		Hela perioden	
Kön		Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna
	Aktör huvudperson	20	10	12	13	32	23
	Aktör biroll	25	21	14	21	39	42
	Aktör förklarande	20	13	16	16	36	29
	Expert	11	6	14	9	25	15
	Omnämnd känd	51	22	15	5	66	27
Totalt		127	72	71	64	198	136

Tabell 3. Antal reportage inom respektive genre fördelat på skribentens kön samt undersökt tidsperiod

Tidsperiod		2020		2021		Hela perioden	
Journaliststudent		Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna
	Kultur/nöje	4	4	0	4	4	8
	Samhälle/rättvisefrågor/politik/ekonomi	3	5	3	9	6	14
	Miljö/natur/klimat	2	4	2	1	4	5
	Hälsa/omsorg	0	4	0	6	0	10
Totalt		9	17	5	20	14	37

Bilaga 6 - Kursbeskrivning *Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt*

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier
JOUA10: Journalistik: Grundkurs 1–30 hp
Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt 7,5 hp

Kursbeskrivning och instruktioner

Kursens innehåll

Under den här delkursen anlägger vi ett mer teoretiskt perspektiv på journalistikens roll i demokratin. Det innebär att vi summerar, systematiserar och sätter termer på en rad företeelser som ni tidigare under terminen närmast er mer praktiskt. Inom ramen för delkursen kommer ni att introduceras till olika perspektiv som analyserar journalistikens betydelse för individ, samhälle och kultur, hur förändringar i medielandskapet påverkar demokrati och mångfald och hur politikens så kallade medialisering kan förstås som samhällsprocess.

Vi kommer att arbeta med olika ingångar till området politisk kommunikation och opinionsbildning och bland annat ta upp frågor som rör politisk kommunikation inom partipolitik, valrörelser och den allmänna opinionen. Vi kommer också att diskutera frågor som rör politisk aktivism, mediernas gestaltning av utomparlamentarisk politik och protester, och en del litteratur sätter politisk opinionsbildning i relation till populärkultur, infotainment, politicotainment och soft news. Dessutom berörs mediernas och journalistikens villkor i icke-västerländska och icke-demokratiska länder.

Kursen är särskilt fokuserad på det kommunikativa samspelet mellan politiska aktörer, medieaktörer och medborgare. Detta fokus innebär att vi kommer att ta upp frågor som rör exempelvis olika typer av politiska aktörers sätt att bedriva kampanjer (PR, strategisk kommunikation, spin osv.), (nyhets)mediernas sätt att bevaka politik (såväl partipolitik som politisk aktivism) samt (nyhets)mediernas roll i den politiska opinionsbildningen (med utgångspunkt i dagordningsteorin, priming och gestaltningsteorin).

Delkursmål (se kursplan för samtliga kursmål för JOU0A00)

Efter avslutad kurs ska den studerande

- kunna redogöra för det svenska medielandskapets struktur, utbud och publik, samt hur förändringar i medielandskapet påverkar journalisters yrkesroll,
- kunna skriva enklare journalistiska texter inom olika genrer,
- kunna kritiskt analysera och värdera nyheter och journalistik,
- kunna diskutera och värdera pressfrihetens betydelse för det demokratiska styrelseskicket,
- kunna värdera journalistikens betydelse för samhället utifrån genus-, etnicitets- och klassperspektiv.

Examination

Examinationen på delkursen består av två huvudsakliga delar: (1) övningarna A, B och C samt (2) produktionen av ett akademiskt paper. Aktivt deltagande på ett feedbackseminarium ingår i paperuppgiften. Samtliga examinationsuppgifter presenteras på Canvas.

Bilaga 7 - Uppgiftsbeskrivningen *Övning C: Genreövning - genus, politik och makt*

Övningen utgjorde en examinerande del av delkurs 4 *Demokrati, politik och mediemakt* 7,5 hp som är en del av *Journalistik: Grundkurs 1-30 hp* (JOUA00)

Övning C: Genreövning - genus, politik och makt ↕

Inlämningsdatum	Inget inlämningsdatum	Poäng	0	Lämnar in	en filuppladdning	Filtyper	pdf
-----------------	-----------------------	-------	---	-----------	-------------------	----------	-----

---

Tid: Måndag den 16 till tisdag den 17 december

Ansvarig lärare: Asta Cepaite Nilsson

Varje grupp ska tillsammans skriva en text med utgångspunkt i boken *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* av Gunilla Jarlbro och Mia-Marie Hammarlin. Ni ska använda någon av de genrer som ni övade på i delkurs 2, men texten skall förstas vara anpassad efter respektive publiceringskanal. Ta fasta på något i boken som en utgångspunkt: t ex ni kan välja något/några av teman i de olika kapitlen och utgå ifrån det temat i er text, eller skriva om ett valt kapitel som exempelvis debatt, porträtt, nyhetstext, etc. Ni kan även välja att presentera *Kvinnor och män i offentlighetens ljus* just som en bok (och låtsas att den är pinfärsk, om ni vill).

För redovisning på feedbackseminarium, alla läser allas texter i förväg.

Publicering

LUM: Grupp 1–2

Sydsvenskan: Grupp 3–4

Amelia: Grupp 5–6

Omfång: Rimligt utifrån respektive publiceringskanal

Fil för uppladdning: pdf

Deadline: 17 december kl. 17.00

Beskrivningen är hämtad från läroplattformen Canvas.

Bilaga 8 - Instruktion *Kursreflektion Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt*

Uppgiften utgjorde en obligatorisk del av delkursen på *Journalistik: Grundkurs 1-30 hp* (JOUA00).

Kursreflektion

Inlämningsdatum 29 feb 2020 av 23.59 Poäng 0 Lämnar in en filuppladdning

---

Hej kursdeltagare!

Nu är det dags att börja summera denna kurs. Observera att ni måste lämna in er kursreflektion innan ni kan få godkänt på kursen. Uppgiften formuleras nedan:

Skriv en rapport på max 2 A4-sidor (Word, strl 12, 1,5 radavstånd). Följande information skriver du in i sidhuvudet på rapporten: **Termin och år/Namn på delkurs/Kursansvarig/Delkurs/Ditt namn**

Rapporten bör ta upp flera av följande diskussionspunkter, men du får givetvis gärna fylla på med fler:

- Nämn några färdigheter/perspektiv som du tar med från delkursen?
- Vad anser du om kursens upplägg?
- Vilka moment har gett dig mest och varför?
- Reflektera kring på vilka sätt du har utvecklats som journalist med hjälp av kursen
- Hur skulle kursen kunna förbättras?

Deadline: Onsdagen den 15 januari kl. 12.00. Fil laddas upp på denna sida.

Tack för denna gång!

Ulrika, Asta och Magnus

Beskrivningen är hämtad från läroplattformen Canvas.

Bilaga 9 - Kursreflektion från *Delkurs 4: Demokrati, politik och mediemakt*

HT19, termin 1, Delkurs 4 - demokrati, politik och mediemakt, Nellie Skute

- Nämn några färdigheter/perspektiv som du tar med från delkursen?

Jag tar med mig att det finns oändliga möjligheter att granska medier och det material som journalister producerat. Hur journalister gestaltar, vinklar och väljer/väljer bort att rapportera är något som vi inte kan bortgå ifrån men som samtidigt är viktigt att vi tittar närmare på då det kan uppstå problem då vinkling/gestaltning osv kan bidra till vidmakthållande av stereotypa bilder av vissa grupper eller roller i samhället. Jag tyckte det var intressant att själv få granska material och analysera detta.

- Vad anser du om kursens upplägg?

Jag tycker att kursen i det stora hela var ganska flummig. Det var brist på kommunikation och många oklarheter som gjorde att motivationen falnade något. En av de viktigaste sakerna, enligt mig, gällande journalistik är mångfald och genus-tänk. Den uppgift som hade med detta att göra var oerhört dåligt formulerad och inte tillräckligt väl presenterad, vilket gjorde att vi i klassen inte fick ut något av denna uppgift (enligt min uppfattning utifrån mig själv och samtal med andra klasskamrater). Jag tycker att vi borde ägnat en vecka åt detta, minst.

- Vilka moment har gett dig mest och varför?

Momentet "Övning B" gav mig mest då den dagen var välplanerad och utformad på ett sätt som öppnade upp för diskussion. Gestaltning är något jag har tänkt mycket på men inte haft ord för att beskriva fenomenet. Så det var mycket givande att få teorier som beskrev det jag tidigare endast haft i tankarna.

- Reflektera kring på vilka sätt du har utvecklats som journalist med hjälp av kursen

Jag har utvecklats på det vis att jag, genom mitt paper, idag analyserar och tänker på hur många män/kvinnor som kommer till tals. Detta är dock tack vare mitt eget val av ämne på mitt paper (där jag analyserade män/kvinnors representation i Sveriges Radio p1). Jag anser att den uppgift som ämnade bidra med ett genusperspektiv (uppgift C) hade kunnat bidra med samma insikt till fler i klassen om den varit utformad på ett annat sätt. Eller om alla i klassen haft som obligatorisk uppgift att undersöka just kvinnor/mäns representation under paperuppgiften.

- Hur skulle kursen kunna förbättras?

Bättre kommunikation, bättre genusövning, tydligare schema och tydligare instruktioner till uppgifter. Men det viktigaste är absolut att genusdelen utvecklas inför kommande år. Det är så viktigt att alla som pluggar journalist får genus-tänket med sig redan från början (vilket jag har märkt att många i klassen inte alls har).

Bilaga 10 - Instruktioner till *Jolubladet* under delkursen

Redaktionellt arbete

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier
Journalistik

Övning: Jolubladet

Under tio dagar kommer vi att arbeta som en **dagstidningsredaktion** med tre publiceringskanaler: print, webb och video. Vi kommer att producera egna nyheter i följande redaktionsgrupper: **Lokalt, Inrikes, Utrikes, Sport och Kultur/Nöjen**.

Varje redaktion har ansvar för respektive sektionssida (artikellista) och måste ha en nära dialog med nyhetscheferna som nyhetsvärderar och ser till att materialet är korrekt och intresseväckande presenterat på "Ettan" (Frontpage). Det är nyhetschefernas uppgift att planera och styra webbdagen så var noga med att kommunicera med varandra. Det är oerhört viktigt att också tänka på etiska frågeställningar och att ha en levande diskussion gällande mångfald.

I varje redaktion ska ni varje dag utse era roller. Observera att ni ska och kan byta roller under veckorna, ibland även under dagen:

- **Webbredaktör:** ansvarar för den egna artikellistan samt levererar puffar till nyhetschefen med ansvar för webben.
- **Printredigerare:** ansvarar för att styra materialet till den egna printsidan samt att den blir klar i god tid till deadline. Ansvarar för kommunikationen till nyhetschefen med ansvar för printeditionen.
- **Reporter/reportrar:** levererar text, bild och video till webb och print.

Ni måste planera så att ni har tid att producera ert eget material och det är viktigt att tänka på samarbete mellan redaktionerna.

Varje redaktion ska producera **minst en printsida om dagen** i InDesign, ha en kontinuerligt uppdaterad **webbsektion** (artikellista) och producera **minst ett längre eget jobb om dagen**.

Varje redaktion ska leverera minst ett eget redigerat nyhetsinslag varannan dag i veckan (1-1,5 minut). Videojobben kan vara både självständiga, egna webbpubliceringar, och material som ger ytterligare en dimension till text och bild. Ni kan använda både stor kamera och/eller mobilkamera.

Nyhetscheferna (2 personer) ansvarar för **frontpage** (webb), printtidningens första sida, "ettan" och **sida 2-3** samt har ett producentansvar för **videoproduktionen**. I detta ingår att vara med och planera videoinslag och säkerställa mångfald, mix av ämnen och perspektiv.

Vi inleder varje dag klockan **08.30** med att varje redaktion diskuterar genom dagens agenda och vem som gör vad. Därefter utser ni en representant som deltar i det **stora redaktionsmötet klockan 09.00** som leds av nyhetscheferna där vi går "laget runt".

Det är viktigt att alla redaktioner är väl förberedda och har en arbetsplan för dagen. Det innebär att ni innan 09-mötet måste ha läst in er på vad som händer och kan tänkas hända under dagen. Det innebär att ni måste ta del av nyhetsflödet, kolla nyhetssajter, lyssna på radio och titta på morgon-TV.

Några frågor som underlag till 08.30-diskussionen:

- Vad händer idag?
- Vad kan hända idag?
- Hur ska vi bevaka detta, eller ska vi låta bli?
- Kan vi göra förhandsartiklar på något?
- Vilket material kan vara användbart att ha för att komplettera våra artiklar? (listor, nyhetsgrafik, faktarutor, bakgrundsartiklar etc.)
- Vad kan jag/vi bidra med?
- Vilka jobb kan vi även jobba med för publicering senare i veckan.
- Har jag några tips till de andra redaktionerna? Ska vi samarbeta?

Bilaga 11 - Instruktioner för reportaget under delkursen

Reportage

Anvisningar för reportaget, HT 2020

Beskrivning av delkursen från kursplanen:

Syftet med kursen är att studenten ska kunna analysera samt teoretisera kring reportagegenren. Genom att kombinera teori och praktik ska studenten inte bara förstå utan också använda sig av de journalistiska verktyg som krävs för att själv författa ett längre reportage i dagstidningsform. Kursen ger även fördjupade kunskaper i tidningsredigering samt kontinuerlig tillämpning av pressetiska frågeställningar.

Nedanstående kriterier måste uppfyllas för att reportaget ska få betyget godkänt.

Reportaget ska:

- vara 10 000 – 12 000 tecken långt plus tillägg (faktarutor, tidslinjer, bakgrund etc)
- Ni är helt fria att välja utformningen av er reportage men det ska vara anpassat för en specifik journalistisk genre (ex. *nyhetsreportage, featurereportage, kriminalreportage, arbetsplatsreportage, resereportage* etc).
- bidra till att läsaren får *perspektiv, analys* och *fördjupning* kring reportageämnet
- vara anpassad för publicering i ett befintligt medium samt viss avdelning (ex. *Sydsvenskan – In på livet, eller Journalisten – På jobbet*)
- präglas av en idé om presentationen utifrån givna mall för *long read* vilken styr arbetets gång
- bildsättas med egentagna bilder. Bildmaterialet ska bestå av olika varianter av bilder. (ex. *porträtt-, miljö- och detaljbilder*)
- publiceras på <http://journalistutbildningenilund.se> (stängd sajt). Det är viktigt att det finns en tydlig tanke kring bildplacering, tillägg (faktarutor, citat etc.) så att bild, text och andra element samspelar väl. Reportaget ska puffas på sidan Reportagekurs (bild samt vinjett med ditt namn).

Reportage kan också:

- illustreras med minst ett webb-tv-inslag (minst en minut långt) som ska komplettera övriga element. I så fall minskas max textlängd med 2 000 tecken per inslag.

Det färdiga arbetet ska kännetecknas av:

- god förmåga att förverkliga en arbetsidé med hänsyn tagen till de resurser och den tid som står till förfogande
- god färdighet i sortering och bearbetning av det insamlade råmaterialet
- god förmåga att analysera, tolka och dra slutsatser
- god förmåga att anpassa journalistisk arbetsmetod efter form
- god förmåga att anpassa materialet till ett befintligt medium och att presentera det i en språkligt korrekt och journalistiskt tillgänglig form
- god förmåga att disponera arbetstid och att ha arbetet färdigt vid deadline.

För godkänt på delkursen krävs därtill följande moment:

- Aktivt deltagande under introduktionsveckan. Frånvaro under denna vecka gör att studenten ej får fullfölja delkursen utan hänvisas till samma delkurs HT21.
- Aktivt deltagande vid två redaktionsmöten via Zoom/telefon
- Publicering på <http://journalistutbildningenilund.se>
- Aktivt deltagande vid slutseminariet.

Viktigt gällande covid-19: Till följd av den pågående pandemin bör ni iakttaga försiktighet under intervjuer och insamling av exempelvis bildmaterial. Intervjuer kan med fördel exempelvis göras över nätet (videosamtal) eller telefon. Ni kan också behöva fundera på alternativa bildlösningar ifall ni har svårt att ta de journalistiska bilder som ni vill

Instruktioner för arbetsplanering

Syftet med arbetsplaneringen är att den ska uppdateras under hela arbetet och vara ett stöd både när det gäller planeringen och utförandet av reportaget. Nedanstående rubriker är därför viktiga att ni arbetar med redan från dag ett av delkursen. Aktuell arbetsplanering ska också uppdateras och laddas upp på Canvas (se separat dokument på Canvas), fredagen innan våra redaktionsmöten.

Idé/uppslag

Vilket slags reportage tänker jag mig (genre)? Tanke om hur reportaget kommer att vara när det är färdigt. Vad vill jag ha sagt? Varför behövs den här artikeln? Varför är den aktuell? Är reportaget gjort av någon annan?

Genomförda kollar

Presentera vilka kollar och samtal du har gjort för att förankra ämnet och vinkeln, för att hitta ingångar, och intervjupersoner. Dessa personer kan leda arbetet framåt, till exempel tipsa om andra som vet mera eller möjliga intervjupersoner.

Bokade intervjupersoner

Vilka intervjupersoner har du bokat in? Vilka är dina tänkta case? Vad har du för backup? Forskare/expertter/personer som bidrar med olika ingångar till texten och till exempel bidrar med en mer övergripande bild av ämnet.

Övrig bakgrund

Vad har du för övrigt researchmaterial? Rapporter, forskning, tidigare artiklar, tv-inslag etc.

Bilder

Vilka bilder ska tas? När ska de tas? Vilka ska synas på bilderna? Vilka miljöer ska fångas? Detaljbilder? Behövs arkivbilder? Går alla bilder att ta i samband med intervjuer? Ska jag boka in intervjun på en plats där det också går att få en bättre bild?

Utgörning

Presentera din tänkta disposition. Vad ska jag inleda med? Berättarteknik. Hur ser den röda tråden ut?

Att tänka på under arbetet

Håll fokus – vad kan jag utelämna/göra en annan artikel om/uppföljning? Ha många tänkbara intervjupersoner, gör ordentligt med kollar. Var flexibel och beredd att tänka om.

DEADLINE: Arbetsplaneringen lämnas in under rätt flik på Canvas senast torsdag 3/9 kl 16.00. Under fredagens seminarium presenterar ni var och en era upplägg under ett halvdagsseminarium där vi också diskuterar dem.

Instruktioner för redaktionsmötena

Redaktionsmötena är viktiga tillfällen för er att få input från lärare och övriga studenter kring arbetet med era reportage. Det är viktigt att ni kommer väl förberedda samt noga har tänkt igenom vad ni vill få ut av redaktionsmötet. Under mötet är det också viktigt att ni deltar aktivt i diskussionen och kommer med input på andra studenters arbete.

Redaktionsmötena äger rum på måndagar och på fredagen veckan innan ska ni (senast klockan 16) ladda upp er uppdaterade arbetsplanering (se separat dokument på Canvas) samt formulerar en (eller ett par) frågeställningar som ni vill lyfta och ta upp under redaktionsmötet. Innan redaktionsmötet ska ni också läsa igenom de andra studenternas inlämningar (i den grupp som ni ingår i) på Canvas så att ni kommer väl förberedda till mötet.

Bilaga 12 - Litteraturlista för delkursen *Reportage* under termin 3

Kurslitteratur för JOUK10, Journalistik, kandidatkurs, 30 hp, HT 2020

Delkurs 1, Reportage, 7,5 hp

Aare, Cecilia (2011). *Det tidlösa reportaget*. 1:a upplagan. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-440588-6-3 (272 s.)

Häger, Björn (2008). *Intervjuteknik*. 2:a omarbetade upplagan. Stockholm: Liber. ISBN 978-91-47-08462-3 (240 s.)

Häger, Björn (2014). *Reporter. En grundbok i journalistik*. 2:a upplagan. Stockholm: Norstedt. ISBN 978-91-44-09586-8 (valda delar, 200 s.)

Jungstrand, Anna (2013). *Det litterära med reportaget. Om litteraritet som journalistisk strategi och etik*. Lund: Ellerström. ISBN 9789172473614, s. 13–135, 171–195, 219–231, 265–274 (ca 170 s.)

Härtill kommer ett urval journalistiska texter (ca 50 s.)

(Totalt cirka 900 sidor)